

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKEGA GLASA IN NOVEGA LISTA 11. JANUARJA 1996

VOHLJAČI NISO NEVARNI, ČE...

DRAGO LEGIŠA

Pred dnevi so nekatera slovenska občila s precejšnjim poudarkom poročala o delovanju italijanskih tajnih služb na ozemlju Slovenije, o čemer je spregovoril sam načelnik sorodne slovenske službe. Italijanske službe baje tesno sodelujejo tudi z nekaterimi centri v Beogradu. Tako jim slednji baje posredujejo podatke iz tajnih arhivov nekdanje SFRJ, kar naj bi postavljalo v slabo luč mlado slovensko državo in ji celo povzročalo nemajhno škodo.

Takemu početju se seveda ne moremo čuditi, vendar smo globoko prepričani, da ni razlogov za preveliko zaskrbljenost, še manj za kako paniko. Popolnoma na mestu pa je budnost, da se onemogočijo in v kali zatrejo poskusi takšnega ali drugačnega spletkarjenja.

V tej zvezi se je tudi omenjala gospodarska dejavnost slovenske narodne manjšine v Italiji, ki naj bi bila prav tako predmet zanimanja italijanskih tajnih služb. Govor je bil celo o poskusih uničenja naše gospodarske dejavnosti, pri čemer se je omenjal primer Kmečke banke v Gorici in TKB v Trstu.

Da se te službe zanimajo za našo manjšino, ni nobena novost in tudi nobena skrivnost. V njihovih arhivih gotovo ima vsaka naša količinka eksponirana oseba svoj dosje. V teh mapah se sicer lahko kopicijo listine, a se prizadetim osebam ne more prav nič zgoditi, dokler so lojalne do države, kar pomeni: da spoštujejo zakon, da plačujejo davke, služijo vojaški rok. Država od nas ne more več zahtevati. Ne moremo seveda izključiti možnosti, da so se omenjene tajne službe zanimale tudi za oba prej omenjena bančna zavoda. Toda na dlani je, da vodstvi obeh zavodov nista dobila italijanskih partnerjev po krivdi omenjenih služb, ampak zaradi milijardnih kreditov, ki so jih prelabko podeljevali slovenski predstavniki teh bank, ne da bi se prej prepričali, če bodo stranke milijardna posojila lahko vrnile. Ta resnica je prišla na dan tudi na občnem zboru TKB v petek, 22. t.m. Kdo je za vse to odgovoren, je tudi znano. Morebitno zanimanje raznih služb ne bi imelo prav nobene posledice, če bi obe banki razpolagali z ustreznimi "cepljenimi" kadri.

Kako se za jezikovne oziroma narodne manjšine v Italiji zanimajo ne le razne tajne službe, temveč celo ministri rimske vlade, nam zelo nazorno pokažejo vrstice, ki smo jih pred dnevi brali v milanskem dnevniku *Corriere della sera*. "Kot minister za deželne zadeve - je izjavil kandidat »Pola svoboščin« Pietro Larizza - sem bil pristojen za nadzorstvo nad izvajanjem statuta avtonomije na Južnem Tirolskem. To delo sem celo vzljubil. Zavedel sem se, da se italijanska manjšina čuti malo zaščiten, da se čuti diskriminirano in zapuščeno od države. Zdaj pa pojdem tja kot bitiši minister, da (Južnim Tirolcem) porečem, da avtonomija ne more biti separatizem".

STRAN 2

02 Miro Oppelt DEŽELNE VOLITVE V NEMČIJI

"Revolucionarno je govoriti o miru in ne o vojni... Bog je celo na strani Kajna, da bi nas vse obvaroval..."

03 intervju HARJET DORNIK

04 D. M. Turoldo VOJNA - BOŽJI PORAZ

06 Igor Devetak KIESLOWSKI

08 Erik Dolhar POGOVOR Z DR. IGORJEM LASIČEM

09 I.Ž. PESEM MLADIH

10 Jurij Paljk RONKE: PODELITEV NAGRADE S. KOSOVELA

11 Danijel Devetak E. KOMEL: SPOMINSKI KONCERT

12 Marino Qualizza ZGODOVINA IN RESNICA - LE ENOSMERNI?

15 KOLIKO PRAHU DVIGA "ŽOGOBRC"

16 Aleš Figelj KNJIGA, KI SE JE NE MOREMO VESELITI

POMEMBEN PAPEŽEV NASTOP

NI ČLOVEK ZARADI DELA, AMPAK DELO ZARADI ČLOVEKA

JURIJ PALJK

V Vatikanu je prejšnji teden potekal strokovni posvet z naslovom *Prihodnost dela in delo v prihodnosti*.

Ob tej priložnosti je sveti oče spet spregovoril o delu, pravici do njega in o zaposlovanju. O socialni problematiki torej, ki je danes vedno bolj živa, saj se brezposelnost vsepovsod naglo veča. Pred novimi političnimi, socialnimi in gospodarskimi spremembami, ki spreminjajo sodobno družbo, papež ne more biti tiho in tudi ne more samo nemo opazovati krivice. Zato je naravnost zahteval novo razporeditev dela in delovnih mest.

"Delo je temeljnega pomena za vsakega človeka, saj je za vsakogar najbolj naravno sredstvo za zadovoljevanje materialnih potreb zase in za vse svoje, za katere mora vsakdo skrbeti. Zato trdim, da pomeni vsaka izključitev nekoga iz delovnega procesa tudi izključitev te osebe iz socialnega tkiva družbe, kar povzroča širše družbeno nasilje in tudi velike družinske polome. Ker se vsi zavedamo, da je ta problem svetovne razsežnosti, apeliram na vse parlamente, sindikate, podjetnike in mednarodne organizacije, naj se zavedajo važnosti dela in delovnih mest," je dejal Janez Pavel II.

Vatikanski posvet o delu je priredila Akademija socialnih ved, ki jo je leta 1994 ustanovil prav sedanj papež. Tako je pokazal, kako mu je pri srcu socialna in družbena problematika. V nadaljevanju svojega govora je še povedal, da se noče postaviti na mesto odgovornih za nova delovna mesta; zase pa vseeno zahteva pravico, da lahko govori o delu in brezposelnosti z etičnega in antropološkega stališča, saj je brezposelnost že svetovni problem.

Sveti oče je nato govoril o socialnem nauku Cerkve, ki se ne vtika v posamezne primere reševanja zaposlitve, dela in delovnih mest, "le da so te v skladu s temeljnimi vrednotami človeškega dostojanstva". Kjer pa so krivice, tam je dolžnost Cerkve, da posreduje s svojimi moralnimi in etičnimi načeli.

Sveti oče je nadaljeval: "Cerkev in kristjani ne moremo in ne smemo sprejeti dejstva, da je lahko človek samo preprosto sredstvo proizvodnje. Prav zato pravim, da postane liberalizem in vsak drug ekonomski sistem, ki privilegira samo lastnike kapitala in napravi iz dela samo sredstvo proizvodnje, vir hudih krivic. Če je res, da je konkurenca legitimna, ker vzpodbuja življenje gospodarstva, je tudi res, da ne sme biti v nasprotju z osnovno pravico vsakega človeka do dela, ki mu omogoča normalno življenje v družini. Vsak ekonomski sistem mora imeti

za temeljno postavko spoštovanje do človeka in njegovega dostojanstva!"

Papež je že govoril o delu in o odnosu do njega v svoji znameniti encikliki *Laborem exercens*, v kateri je odločno poudaril, da morajo biti tako kapital kot različne organizacije dela vedno podrejeni človeku, ki je kreativna oseba. Na seminarju o prihodnosti dela pa je še bolj odločno poudaril, da je človek s svojim delom središče vsake družbe. Prav zato je zelo zaskrbljen za upadanje delovnih mest povsod po svetu. Obenem je papež povedal, da se s temi problemi nihče ne sme igrati, kot da bi hotel povedati različnim politikom, ki

pred volitvami obljublajo milijone delovnih mest, ki jih kasneje nikdar ne bodo ustvarili, da tega ne smejo početi, ker je to obsodbe vredno dejanje.

Ko se je papež spomnil mladih, je dejal: "Brezposelnost in pomanjkanje dela ter izkoriščanje zaposlenih nas mnoge sodobnike silita v dvom o smislu obstoja in nas obenem spravljata v obup." Zato je sveti oče še enkrat poudaril, da mora biti središče vsakega ekonomskega in družbenega sistema človek s svojim dostojanstvom. Ni človek zaradi dela, ampak delo zaradi človeka.

1

ČETRTEK
28. MARCA
1996

SVET OKROG NAS

SPOPAD MED MUSLIMANI IN HRVATI

SAŠA RUDOLF

Hrvaško-muslimanska federacija, na kateri stoni daytonski sporazum, se ob sporih med Muslimani in Hrvati vedno bolj krba. Tudjmanova stranka za Bosno, ki dejansko zastopa večji del Hrvatov v BiH, je umaknila svoje predstavnike iz federalnih organov, ki so nastali na pobudo mednarodnega pogajalca Carla Bildta. Hrvati tako protestirajo proti "nezakoniti obliki" federalne ureditve, ki naj bi jo izsilili Muslimani in si tako zagotovili oblast. Tudjmanova stranka je zagrozila, da bo sestavila paralelne federalne organe v Herceg-Bosni, če sarajevska vlada ne bo razpustila "nezakonitih uradov in predstavništva". Spori, ki so se že izrodili v spopade, so na dnevnem redu tudi med bosanskimi Srbi. V Blatnici na severu Bosne so privrženci Karadžića vrgli solzilec v dvorano, kjer je zasedalo krajevno vodstvo opozicijske Socialistične stranke, ki je blizu Miloševiću. Incident je povzročil več ranjenih. Karadžićeva oblast skuša na vse načine zastrašiti opozicijo.

Izboljšujejo pa se odnosi med Srbi in oblastjo iz Sarajeva. Prvič so se sestali župani devetih srbskih in hrvaško-muslimanskih mest ter ustanovili komisijo, ki mora rešiti celo vrsto drobnih, vendar pomembnih vprašanj, obenem pa zagotoviti svobodno premikanje ljudi. Med osrednjimi problemi je usoda mesteca Brčko. V Daytonu so določili, da bodo z mednarodno arbitražo določili, če naj mesto pripada republikli srbski ali muslimansko-hrvaški federaciji. Srbi so medtem v mestu namestili okrog 10.000 srbskih beguncev iz Sarajeva. To seveda ni po godu Muslimanom, saj bi začasna lahko prejucirala dokončno dodelitev mesta eni ali drugi strani. Muslimanski begunci v Tešnju pa se želijo vrniti v Dobojo, ki je pod srbsko upravo. Morda bi le lahko prišlo do korigiranja daytonskega sklepa in do zamenjave Doboja z Brčkim.

DEŽELNE VOLITVE V NEMČIJI

MIRO ÖPPELT

V nedeljo, 24. marca, je bila v Nemčiji pomembna volilna preizkušnja, iz katere je izšla zmagovita krščanskodemokratsko-liberalna koalicija z ošibitvijo socialnih demokratov in uveljavitev zelenih. Šlo je za volitve v treh zahodnih zveznih deželah Baden-Württembergu, Schleswig-Holsteinu in v Porenju-Pfalškem. Volitve so zajele petino nemških volivcev in pomenijo pomemben preobrat še zlasti za liberalce, ki so v prejšnjih volitvah po trinajstih deželah presegli volilni prag petih odstotkov le v

eni. Uveljavitev koalicijskega partnerja v zvezni vladi z uspehom krščanskodemokratske unije je dala potreben kisik kanclerju Kohlu, ki se bo lahko odločno posvetil napovedanemu klestenju javnih stroškov in davčni preosnovi za ponoven zagon gospodarstva in zmanjšanje brezposelnosti. Kohlova stranka je v volilni kampanji postavila v ospredje tudi evropsko zavzetost in dosledno stremenje po enotnem evropskem denarju. Volitve predstavljajo hud udarec za socialnodemokratskega voditelja Oscarja Lefontaineja, ki je novembra spodnesel dotedanje

Scharpingovo vodstvo v stranki. Pristop socialdemokratov je bil karseda nejasen.

Volilci so se izrekli za stvarne programe koalicije v Bonnu po eni strani in jasno politiko zelenih po drugi. V Baden-Württembergu, kjer bodo krščanski demokrati oblikovali koalicijo z liberalci, so desničarski republikaneri dosegli devet odstotkov glasov. Ošibitev socialnih demokratov je na zvezni ravni odstranila možnosti oblikovanja velike koalicije med CDU in SPD. Zmaga krščanskih demokratov in liberalcev v Baden-Württembergu in ošibitev socialnih demokratov v vseh treh deželah pa ni vplivala na večino v Bundesratu, parlamentu zveznih dežel.

S 1. STRANI

VOHLJAČI NISO NEVARNI, ČE...

Pietro Larizza je odstopil kot minister Dinijeve vlade in kandidira v bocenskem volilnem okrožju. Če bo izvoljen, bo v parlamentu - kot izhaja iz njegovih besed - skušal izničiti črko in duh južnotirolskega paketa, t.j. sklop od italijanskega parlamenta odobrenih zakonov za zaščito južnotirol-

ske in ladinske manjšine. Preden je Larizza postal minister, je bil generalni tajnik Berlusconijske vlade, še prej pa namestnik generalnega tajnika Ciampijske vlade.

Če o manjšinah tako modruje minister osrednje rimske vlade, si lahko kar predstavljamo, kaj roji po glavah navadnim agentom in vohljačem. Toda italijanske tajne službe imajo preveč masla na glavi, da bi lahko predstavljale kako resno nevarnost za kogarkoli.

ITALIJANSKA POLITIKA - KRIZA

"S TELEFONČKOM V ROKI"

DRAGO LEGIŠA

"Italija je dežela nečimrnih ljudi, ki po nepotrebnem tratijo čas in se s telefončkom v roki grede politike. Ti ljudje pa se ne zavedajo, da je politika resna in zapletena zadeva, saj danes o naši usodi konec koncev že odločajo izven naših državnih meja. Italijanska vodilna plast preživlja na vseh ravneh, ne samo na politični, najglobljo moralno, kulturno in civilizacijsko krizo, iz katere skoraj ni videti izhoda".

Tako je za milanski *Corriere della sera* napisal znan politični komentator, potem ko se je po daljšem bivanju v tujini vrnil domov. Bil je prav v dnevi, ko se je bil prvi pravcati boj med državni-ma pravdnikoma v Milanu in Rimu, kar se je prvič zgo-

dilo v zgodovini italijanske republike. Del sodne oblasti v Milanu je brez ovinkov obtožil kolege v Rimu, da so bili na volji izvršni oblasti, da so proti izplačevanju mastnih podkupnin "udomačevali" procese proti bogatim industrialcem, da so torej bili "dolga roka" osrednje vlade. Vse to naj bi se dogajalo v času predsednikovanja socialista Craxija. Glavni obtoženec, rimski sodnik Squillante, je še vedno v milanskem zaporu. Preiskovalci pa proučujejo morebitne odgovornosti drugih sodnikov, nekaterih odvetnikov - med njimi je bivši minister Previti, ki je tudi tesni sodelavec Silvia Berlusconijskega kroga.

USTAVA

"PADSKE DRŽAVE"

30-tisočglava množica je v nedeljo, 24. t.m., v Pontidi v Lombardiji odobrila ustavo t.i. Padske države. Nastal pa je hud spor med glavnima predstavnikoma Severne lige, ki je pobudnica ustanovitve omenjene države. Predsednica rimske poslanske zbornice Irene Pivetti je namreč predlagala, naj zborovalci odobrijo popravek k pravkar sprejeti ustavi: novoizvoljeni poslanci Severne lige v rimskem parlamentu naj se zavzemajo za takšno spremembo sedanje italijanske ustave, da bo slednja predvidevala tudi federalno ureditev italijanske države. Umberto Bossi pa je jezno izjavil, da ga rimski "podparlament" prav nič ne briga, s čimer je povzročil hud in morda celo nepopravljiv spor s predsednico poslanske zbornice. Morda pa gre le za spretno zrežirano predvolilno igro?

ITALIJA IN SLOVENIJA

POMETAJTE RAJE PRED LASTNIM PRAGOM!

"Ministra Mayorja bi pozvala, naj se odpove pravici do veta, ko se bomo lotili revizije sedanje podobe Evrope. London se mora zavedati, da ne bomo mogli nadaljevati svoje poti, če ne bomo uvedli večinskega glasovanja". Tako je izjavila italijanska zunanja ministrica Susanna Agnelli v intervjuju za britansko BBC. Z njenimi stališči se

strinja predsednik francoske vlade Alain Juppé, je pristavila.

Kaj si mislijo tuji diplomati, ki pobliže spremljajo odnose med Italijo in Slovenijo, ko dobro vedo, kako Rim stalno grozi s pravico do veta, le da Sloveniji ne bi bil priznan status pridružene članice Evropske zveze. Pri tem rimska diplomacija v celoti podpira stališča

tistih ezulskih organizacij, ki bi rade, da bi se Slovenija kratkoma odpovedala veljavnosti rimskega sporazuma iz leta 1983. Ta je namreč dokončno rešil vprašanje nepremičnin, ki so jih pribežniki po vojni pustili na ozemlju Istre.

Gospa Agnelli po eni strani poziva britanskega predsednika, naj v okviru Evropske zveze pristane na večinsko glasovanje in naj se torej odpove pravici do veta; v isti sapi pa v odnosih do Slovenije uporablja staro "orožje". Ali ne bi raje pometla najprej pred lastnim pragom?

D.L.

OLJKA IN ODPRTI PROBLEMI MANJŠINE

JANEZ POVŠE

Popolnoma jasno je, da je mesto naše manjšine v luči volitev 21. aprila na bregu sil leve sredine oziroma Oljke. Na noben način se seveda ni mogoče pripoznati na bregu sil desne sredine. Ob vsem tudi kaže, da se bo velika večina pripadnikov slovenske manjšine na bližnjih volitvah bolj kot kdajkoli znašla na isti strani in da bo Oljka tista, ki bo slovensko manjšino dosti bolj približala v njenih različnostih, kot se je to posrečilo manjšini sami.

Seveda moramo biti ob vsem tem previdni, saj bi se nam lahko zdelo, da smo prav po zaslugi Oljke dosegli tisto povezanost znotraj svojih različnosti, ki je že zadovoljiv odgovor na izzive novega časa. Slednje je mogoče strniti v prepričanje, da zahtevajo odpravo vseh tistih ideoloških ostankov, ki so bili značilni za povojno obdobje in so zarezali tudi med našo manjšino ostro ločnico. Manjšinska povezanost, ki jo v tem trenutku narekuje Oljka in je nedvomno pozitivno dejstvo, je namreč prišla od zunaj in sama po sebi še ni odpravila notranje razcepljenosti, s katero se bomo težko upirali nalogam novega časa. Tako rekoč soglasna manjšinska podpora zmerni Italiji še ne pomeni, da je manjšina resnično nastopila kot celovit narodnostni organizem, kar se zdi edini odgovor na nelahek položaj vsake manjšine. Zaradi tega je mogoče reči,

da nas utemeljeno in modro sodelovanje znotraj Oljke lahko usodno uspeva in nas utrdi v prepričanju, da smo s tem že vse odpravili. Odveč naj bi bila zato vsa prizadevanja za demokratično izvoljen skupen organ in vse naj bi zato ostalo tako, kot je bilo v povojnih letih.

Dokaz, da se bo morala manjšina v lastno korist organizirati drugače, kot je bila organizirana od 2. svetovne vojne sem, še po vzoru realsocialistične Slovenije oz. Jugoslavije, je na primer minulo koledarsko leto. Prav v času tehnične vlade Lamberta Dinija je slovenska manjšina doživela toliko pritiskov in oškodovanj kot malokdaj, poleg tega je imenovan predsednik tudi v odnosu do Slovenije dal odločno izjavo, ki zadeva istrske begunce. Z drugimi besedami: ob upravičeni odločitvi za Oljko ne bi smeli nasesti črnobeli tehniki, po kateri se bosta manjšini v primeru zaželeni zmage sil leve sredine cedila le med in mleko, ne da bi ta ista manjšina storila kaj bistvenega v smeri ustrežnejše notranje organiziranosti. To tudi pomeni, da povezovanje manjšinskih različnosti zgolj na vsedravnih političnih ravni ne bo rešilo naših temeljnih problemov. To nenazadnje dokazuje, da mora manjšina sama in iz sebe temeljne probleme prepoznati in jih rešiti. Vztrajanje na organiziranosti prejšnjega obdobja bo seveda toliko bolj škodljivo, kolikor dlje bomo vanj verjeli.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
LOGOTIP, KONCEPT IN OBLIKOVANJE: KREA DESIGN AGENCY S.R.L. / GORICA
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 60.000,
INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 110.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 53697834133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

INTERVJU / HARJET DORNIK

PREPROSTI LJUDJE SO NAJŽLAHTNEJŠI DEL DRUŽBE

JURIJ PALJK

Profesorico Harjet Dornik poznamo na Goriškem vsi, saj je dobro znana kulturna delavka in poučuje na slovenskih šolah. Seveda se z njo nismo pogovarjali o šolskih problemih, ampak smo jo povprašali o delovanju goriškega Ljudskega radia, ki že dvajset let oddaja tudi v slovenskem jeziku. Pri njem že od samega začetka sodeluje tudi prof. Harjet, ki je z veseljem odgovarjala na naša vprašanja. Vzrok za intervju je bil predvsem ta, da je Ljudski radio v zadnjem času zašel v velike težave; še bolj pa dejstvo, da se s pogovorom s prof. Harjet Dornik vsaj malo ovrednoti delo goriških slovenskih idealistov, ki pri radiu od samih njegovih začetkov delajo zastonj in samo iz ljubezni do slovenske besede.

Opišite nam, prosim, začetke delovanja radijske postaje!

Radijska dejavnost je stekla konec leta 1977, v času, ko so eter razgibale privatne radijske postaje. Takrat je skupina italijanskih katoličanov snovala novo privatno radijsko postajo v mestu, da bi omogočila ljudem iz tega kroga to posebno izkušnjo pred mikrofoni. Imenovala jo je Radio popolare - Ljudski radio in začela oddajati na ultrakratkem valu s frekvenco 97,5 MHz. Medse je povabila tudi Slovence. Nekateri smo sprejeli ta radijski izziv, ker je slovenski prostor doživljal regresijo. Akademsko društvo je razpadalo, intelektualci so odhajali, objavljanje v krajevnem časopisu ni dajalo posebnega zadoščenja... Radio se je mikavno ponujal kot čudovit prostor za svobodno, sproščeno ustvarjanje, povsem drugačen od strogo profiliranih krogov. Kar smo na začetku zaslužili, se je uresničevalo celo vrsto let. Radio je postal posebno okolje, kjer smo lahko prosto spregovorili o številnih najrazličnejših temah, ki so nam bile pri srcu, preizkušali smo se in izpopolnjevali v svojih spretnostih in sposobnostih, se srečevali in ustvarjali smo v stiku z italijanskimi kolegi v velikem medsebojnem spoštovanju in upoštevanju, bili smo most med slovenskimi ljudmi ob meji; vzpostavljali in ohranjali stike z zelo številnimi preprostimi ljudmi, doživljali smo njihovo toplino, sproščali smo se ob priljubljeni glasbi. Radio nam je dal ogromno.

Kdo so bili Vaši zvesti poslušalci že od samega začetka?

To so bili tisti preprosti ljudje, ki običajno niso deležni kake posebne "kulturne" pozornosti. Veliko je bilo - in je še - starejših ljudi, osamljenih in s težavami, bolehnih ali invalidov, ki so čakali na te večerne ure za

pogovor z nami, na trenutek pozornosti, na majhno veselje ob pesmi, na nekaj veselih akordov. Bili so otroci, ki so želeli prisluhniti priljubljeni pesmici in sodelovati pri igracijah, gospodinje pri zadnjih dnevnikih opraviilih, delavci, ki so si želeli sprostitve po celodnevem naporu. Klicali so nas iz bolnic, domov za ostarele, tovarn, gostišč in kajpada tudi iz gostiln. Ti preprosti ljudje so čudoviti, življenjski, bogati in topli. V teh osemnajstih letih so nam nasuli polno drobnih zadoščenj, podelili ogromno iskrenih, prijaznih, prijateljskih trenutkov, veliko hvaležnih besed za najbolj preproste geste pozornosti. Osebnost sem zelo vesela in ponosna, da sem lahko delala za take ljudi. Zadovoljna sem, da me je pot zanesla na radio in ne v kako drugo prosvetno-kulturno dejavnost. Ti preprosti ljudje so najžlahtnejši del naše družbe, so tiha življenjska osnova naše skupnosti, zaradi katere lažje sprejemam tudi vse ostale. Zame so pravi protagonisti dogajanja v tem prostoru in času, ker ustvarjajo toplo družbeno in zamejsko srce. V svoji življenjskosti so pravi nosilci "kulturnega". Jaz vidim veliko takih ljudi in sem vesela, da, preprosto, obstajajo. Ti ljudje so poročstvo našega, narodovega obstoja,

kot je neuničljivo dobro v človeku poročstvo njegovega rešenja. Zakaj večkrat izstopajo drugačni ljudje, ki igrajo neke votle protagonizme, pa je drugo vprašanje.

Gotovo ste imeli pri Vašem delu tudi težave...

Radio je ves čas v težavah. Ne spominjam se obdobja, ko ni bilo treba kaj reševati. Večkrat je bilo sodelavcev premalo in, kar nas je bilo, smo bili preobremenjeni. Nekaj obdobja smo imeli težave z nekaterimi mlajšimi sodelavci z onstran meje in je na radiu zavladala anarhija, ker se niso držali nobenih pravil. Novi sodelavci, ki pristopijo k tej izkušnji, imajo začetno obdobje tehničnih ali drugačnih težav in takrat so oddaje, kakršne pač so. Bile so težave s financami. Čeprav vsi sodelujemo od samega začetka brezplačno, je treba vendarle kupovati glasbeni material. Imeli smo težave z oddajnikom. Slabo kri so nam včasih povzročali tudi sami poslušalci. Težko si je bilo tudi zamisliti in izvesti nove oddaje. Nenazadnje smo velikokrat imeli težave sami s seboj, ko smo prihajali na radio uničeni od naporenega dne in smo kljub temu morali zagotoviti dve uri in pol sporeda. Kolikokrat se nam je zaradi tega zapletalo!

Naš radio je bil vedno posebna zmes kvalitnih oddaj in polomij, utečenega in začetniškega. To motečo resničnost smo nazadnje sprejeli kot nekaj neizogibnega, pravzaprav značilnega za privatne radijske postaje. Preprostih ljudi to ni posebno motilo, včasih so nam priznali, da jih prav ta spontanost privlači. Med "kulturno" publiko pa imam vtis, da radio ni bil posebno cenjen, ni sodil med argumente, o katerih se je vredno na dolgo pogovarjati, najraje se je o njem molčalo, kot da bi se ga morali sramovati. Toda, kot sem že poudarila, taki publiko niti ni bil namenjen. Naš radio je bil res ljudski. Na slovensko zamejsko skupnost gledam kot na velik ekosistem, za katerega velja zakonitost, da je tem stabilnejši, čim bolj je razvejen, in obratno: čim bolj je specializiran, tem bolj je reven in izpostavljen.

Kmalu boste praznovali dvajsetletnico delovanja. Boste ob tej priložnosti pripravili kako slovesnost?

Če bi bilo odvisno le od nas, bi takoj pritrčila. Radio nas po toliko letih še vedno navdušuje, ker ima poseben čar. V dobri meri pa je odvisno od drugih: od poslušalcev, od sedanjega upravnega odbora, nenazadnje tudi od našega škofa...

Zaradi ključne spremembe pri upravi radia ste naleteli zadnje čase na hude težave. Povejte kaj o tem.

Že nekaj let imamo vtis, da se krog poslušalcev manjša. To je pripisati tudi nastopu novih postaj, na primer Radia Ognjišče in slovenskega tv-programa Rai-a. Najhujši udarec pa nam je zagotovo zadala škofija z novim upravnim odborom. Ta nam je kmalu potem, ko je prevzel zadržgo, iz dneva v dan zamenjal ključavnico na vstopnih vratih, da smo se znašli smo se na cesti. Več mesecev po tem dogodku je radio molčal. Ko smo po ne vem čigavi zaslugi lahko ponovno stopili do svoje glasbe in pred mikrofone, poslušalcev ni bilo več. Še danes jih je manj. Odbor nam je tudi odmeril krajši čas oddajanja, od dveh ur in pol je skrčen na poldruho uro, in usmeril oddajnike proti Gradežu in Ogleju. S tem je kril področje škofije, odrezal pa soško in vipavsko dolino. Slovenski sodelavci smo se zbrali na uvodnem sezonskem srečanju in se vprašali, ali imamo še voljo nadaljevati v tako spremenjenih in nenaklonjenih razmerah. Bili smo vsi za to, da vztrajamo in se tako prebijemo do ugodnejšega obdobja. To ni najbolj primeren čas za umik. Poleg tega nam je marsikdo v teh mesecih molka čisto slučajno priznal, da mu je težko zaradi vsiljene prekinitve, ker da mu nekaj manjka. Tako vidimo v tem našem delu še vedno smisel. Vztrajamo tudi zato, da bi omogočili mlajšim, ki bi se želeli preizkusiti pred mikrofoni, to posebno izkušnjo. Nekaj sodelavcev se je ob tej dejavnosti v preteklosti navdušilo in jo nadaljevalo na drugih radijskih postajah ali kot napovedovalci na prireditvah. Tovrstna izkušnja je lahko zelo hvaležna. Nazadnje bi se tudi mi sodelavci težko odpovedali temu posebnemu in privlačnemu vzdušju na radiu. Zavedamo pa se, da smo bili v tem zadnjem času na dnu naše radijske ustvarjalne krivulje, mogoče vodi sedaj krivulja rahlo navzgor.

Pa vendar kljub težavam delujete uspešno in predvsem zagnano. Kakšne načrte imate pri ljudskem radiu za bližnjo bodočnost?

Zaradi negotovosti, ko pravzaprav ne vemo, kako se bo vse končalo, nismo načrtovali nič posebnega. Ohranili smo običajno ponedeljkovo oddajo s posnetki z goriških prireditev *Mikrofon je poslušal za vas*, ob torkih pregled prazničnih običajev in sredina razmišljanja o duhu in kruhu *Samotni pastir*. V četrtek je na sporedu oddaja z du-

hovno vsebino, na petek pravljica, oddaja o svetnikih tedna in zborovska glasba. V preostalem delu večerov in ostale dneve je na sporedu različna slovenska glasba, ki spremlja voščila in pozdrave poslušalcev. Oddajamo pa vsak večer razen ob nedeljah v času med 19.30 in 21. uro.

V vseh teh letih ste gotovo imeli veliko klicev v studio, veliko ljudi ste preko etra spoznali. Povejte nam kaj o kakem zanimivem srečanju na radijskih valovih.

Nekoč nas je poklical iz najdljivi poslušalec iz zakotne hribovske vasice in veselo sporočil, da je izvedel tehnično spremembo naše frekvence, da bi omogočil ljudem v vasi poslušanje naših sporedov.

Drug prijeten spomin je vezan na čas, ko smo kmalu po začetku oddaj vzpostavili radijsko povezavo s člani društev, ki so gostovali v Ameriki.

V posebnem spominu so nam ostali prvi radijski prenosi števerjanskega festivala, nagrada iz Čemetovega sklada, pripravljanje prvega arhiva, selitev iz kleti v podstrešje. Spominjam se časov, ko je na radiu ves čas brnel telefon, da trije nismo bili kos tej nalogi in je bila oddajna miza prepolna listkov.

Preden končava, še vprašanje, ki ga moram postaviti: Koliko je sedanjih sodelavcev in kako ste organizirani?

Pred mikrofoni se nas trenutno med tednom zvrsti deset sodelavcev: Niko, Gracijela, Damijana, Matjaž, Danilo, Harjet, Anka, Jan, Andrej in Marko. Z nami sodeluje še pet telefonistov: Monika, Barbara, Matej, Paolo in Alessio, ki pa je v prejšnji sezoni vodil samostojno oddajo o klasični glasbi. Če pa bi hotela omeniti še vse tiste, ki so v preteklih letih kakorkoli delali za radio, bi jih morala naštet vsaj še kakih trideset. Sprva smo bili vsi sodelavci vsak večer na radiu, ta doba je bila nekaj posebnega. Iz te dobe smo ostali štirje. Potem so nam italijanski kolegi odmerili daljši čas, takrat smo se porazdelili v manjše skupine. Vsaka si je prevzela odgovornost za en večer in oblikovala spored po svojih zamislih. Tako delujemo sicer kot usklajena in kolegialna skupina, vendar neodvisno in brez posebnih stikov, včasih preteče kar dolgo časa, preden se vsi spoznamo. To je tudi po svoje zanimivost in posebnost našega radijskega dela.

Nekateri sedanji sodelavci radia (junija 1995)

JEZUS IZ NAZARETA IN CERKEV KOT SKUP- NOST JEZUSOVIH UČENCEV (12.)

ZVONE ŠTRUBELJ

Korak za korakom spremljamo prvo skupnost Jezusovih učencev, njihovo vero in preobrazbo, njihova obotavljanja, tavanja; hojo za Jezusom iz Nazareta, ki je tako radikalno posegel v življenje vsakega izmed njih. V današnjem, 12. razmišljanju, se bomo zadržali v dvorani zadnje večerje.

Nekateri izmed dvanajstih apostolov so bili navzoči na svatovski večerji v Kani Galilejski. Marsikdo od gostov je od prvega Jezusovega čudeža okusil le dobro vino. Za Jezusove učence je bil čudež spremenitve vode v žlahtno vino prvi izrecni namig na Učiteljevo nadnaravno moč in obenem prva močna potrditev njihove vere.

Po izkušnji v Kani so dvanajsteri večkrat jedli in pili skupaj z Jezusom. Evangelist Janez v šestem poglavju posebej podčrta Jezusovo čudežno pomnožitev kruha; Jezus je nasitil več kot pet tisoč ljudi. V nadaljevanju poročila o tem čudežnem dogodku evangelist spregovori o tem, kaj je prava hrana za vernika: Jezusovo telo, ki je kruh življenja. Kot smo opozorili v prejšnjih prispevkih, je bil Jezusov govor o kruhu življenja za mnoge pohujšljiv in nesprejemljiv. Ob Jezusu je ostalo le še jedro, dvanajsteri učenci, ki so Učitelju verjeli do konca in so bili pripravljeno iti z njim še naprej. To se je zgodilo ob Galilejskem jezeru, v Kafarnaumu, tik pred judovsko Veliko nočjo.

Leto kasneje se je v Jeruzalemu zgodilo nekaj podobnega, le da je šlo tokrat za nekaj veliko večjega. Po Jezusovem naročilu je nekaj učencev pripravilo obredno velikonočno večerjo, t.i. *seder*; ki Jude spominja na rešitev iz egiptovske sužnosti. Jezus je to večerjo želel obhajati na večer, preden to določa uradni koledar. Prav zaradi anticipirane obredne večerje so dvanajsteri apostoli morali zaslutiti poseben značaj tega večera. Le Jezus in Juda Iškarijot sta točneje vedela, kaj bo zatem sledilo.

Evangelist Luka je edini od sinoptikov, ki v dogajanje v dvorani zadnje večerje vplete Jezusov nauk o služenju kot drži v korist občestva. Evangelist Janez to temo izrecno razvije. Skupnost vere v Jezusa je zaznamovana z novo zapovedjo bratske ljubezni. Po Janezovem poročilu Jezus to simbolično izrazi z umivanjem nog in z veliko duhovniško molitvijo, ki je edinstvena prošnja za edinstvo: komunikacijo na najgloblji človeški ravni, na ravni vere.

Samo nekaj je, kar v dvorani zadnje večerje moti močno notranjo vez prve skupnosti Jezusovih učencev, prve Cerkve: navzočnost Juda Iškarijota. Jezus njegovo navzočnost sprejme, saj vemo, da ga ne odslovi. Juda odide sam. Po njegovem odhodu se Jezus čuti olajšan. Razen Petra in Janeza se nihče drug ne zave, za kaj pravzaprav gre.

Ali je izdajalec z drugimi delil kruh in pil iz istega keliha? O tem ni enotnega odgovora in krščansko izročilo nam tega ne zna povedati z gotovostjo. Vsekakor je res, da se je Juda že izključil iz skupnosti vere in šel svojo pot. Po njegovem odhodu postane skupnost tako trdno povezana, da je ne bosta ošibila niti Učiteljeva smrt in dejstvo, da se se učenci razbežali. To bodo le trenutne sence, ki ne bodo načele močne notranje povezanosti in usidranosti v temeljno občestvo, ki bo raslo v Cerkev kot prepričano skupnost Jezusovih učencev.

Peter bo sicer izdal Učitelja, toda njegova gesta pomeni le slabost človeka, ki je zaradi strahu izgubil glavo. Popravil jo bo s kesanjem in z grenkimi solzami. Isto velja za druge učence, ki so se iz strahu razbežali. Šlo je za trenutno zatemnitev vere, pomanjkanje poguma. Le Judovi koraki so vodili stran od te skupnosti, zato lahko rečemo, da so bili koraki greha. Reakcije drugih učencev so na ravni popravljivih napak, takih, ki jih pozna vsak vernik in ki so celo poučne, saj pomagajo k zavesti lastne slabosti in omejenosti.

Postni govori po Radiu Trst A

(ob ponedeljkih in petkih ob 16.45)

O ZAKRAMENTU SPRAVE ALI SPOVEDI

29.3.: Zakrament sprave - vir osebne svobode (p. Vili Lovše); 1.4.: Zakrament sprave - temelj cerkvene skupnosti (p. Jože Kokalj); 5.4.: Zakrament sprave - temelj sožitja med narodi (prelat Maksimilijan Jezernik).

D.M. TUROLDO: VOJNA - BOŽJI PORAZ

Oče David Maria Turoldo je bil po rodu Furlan. V svojem življenju je zaslovel kot odličen pridigar, boljši pesnik in predvsem izredno zgleden duhovnik. Napisal je veliko pesmi in knjig. Tik pred smrtjo je napisal drobno knjižico razmišljanj o vojni z naslovom *Vojna, božji poraz*. Iz nje sem prevedel nekaj drobnih misli o vojni, ki so vse zelo pronicljive, predvsem pa nenavadne in vredne velikih mislecev. Prav je, da jih imamo tudi v slovenskem jeziku.

Jurij Paljk

To pomeni, da je Bog celo na strani Kajna in varuje tudi Kajna, da bi nas vse obvaroval.

Nikdar ne obstaja nasilje, ki bi lahko omogočilo konec drugega nasilja. Kdorkoli ubije Kajna, ne stori nič drugega kot to, da pomnoži nasilje in smrt. Sedemkrat bo ubit, kar pomeni: Če ne razbijete te spirale nasilja, ne boste storili nič drugega kot to, da boste povečali število mrtvih. In Bog je tudi na tisti strani, kajti Bog je vedno na strani človeka; pravzaprav je na strani zadnjega od vseh ljudi, na strani najbolj zasledovanega in preganjanega, na strani ponižanega in razžaljenega.

DALJE

Menim, da je govoriti o miru najtežje. Ni revolucionarno govoriti o vojni, ampak govoriti o miru.

Dokaz za to je, da smo se do sedaj vedno samo vojskovali in nismo ustvarili miru. In tisto, kar imenujemo "mir", ni nič drugega kot premirje med novimi vojnami; vse to tako, da upravičeno lahko rečemo, da je vojna v bistvu politika, ki zemenja metodo.

Vendar je vojna poraz politike; je konec politike.

Da bi mogli zgraditi mir, moramo spremeniti kulturo; vsi vemo, da so spremembe na kulturnem področju zelo počasne in težavne. Kajti spremeniti kulturo pomeni spremeniti mišljenje.

V Svetem pismu se ta sprememba imenuje spreobrnjenje. In spreobrnjenje je najvišje dejanje človeka.

Ne izgubiš svoje identitete, če delaš za kulturo miru; izgubiš pa jo, če pripravljáš vojno. Če bi v sedanjem trenutku vojne (v Perzijskem zalivu leta 1991, op. prevajalca) neki človek iz kakršnekoli kulture ali kakršnegakoli predela sveta rekel: "Pogrešili smo, vrnimo se nazaj!", bi bil ta človek

največji od vseh ne glede na to, kdo je ta človek. Toda za tako dejanje je potreben čudež. Mi pa vsekakor verjamemo tudi v čudeže.

V temeljih mora biti morala za mir.

Glejte, v našem svetu je vse tekmovalno, vse je postavljeno na temeljih nasilja in prevladovanja. Tekmovalna je šola, tekmovalen je trg, tekmovalna je stranka, tekmovalna je celo veroizpoved, če nismo pazljivi.

Skušnjava obstaja: skušnjava, da se polastimo Boga, namesto da smo mi božja last; kot se je zgodilo v teh dneh vojne v Zalivu, kot se dogaja v vsaki vojni: vsi molijo in se obenem vsi vojskujejo.

Tisti, ki se vojskujejo, pravijo: "Pravični Bog je izbral: z nami je!" Ne, Bog ni z nikomer. Pravzaprav je na strani človeka in na strani zadnjega od vseh ljudi. In ta zadnji človek bi lahko bil razbojnik, lahko bi bil tudi Kajna, ki je ubil Abela.

V Svetem pismu namreč Bog pravi: "Kaj si storil? Glas krvi tvojega brata vpije k meni z zemlje. Zdaj torej bodi preklet, proč od zemlje, ki je odprla svoja usta, da je prejela iz tvoje

roke kri tvojega brata! Ko boš zemljo obdeloval, naj ti ne daje več svojih pridelkov, blodil in begal boš po zemlji... Kdorkoli ubije Kajna, bo sedemkrat kaznovan." In Gospod je dal Kajnu znamenje, da bi ga nihče ne ubil, kdor bi ga našel. (Gen.4,1-15).

DAROVANJE TRPEČIH

Če nimaš drugega, da bi daroval Gospodu, mu daruj svoja dela in svoje bridkosti; tudi za košček kruha, ki počiva na pateni, se je moralo mnogo ljudi zelo truditi, pšenično zrno pa so morali zmlati.

Če je tvoja roka prazna in so tvoja usta trpka in suha, mu daruj svoje ranjeno srce in vse, kar si pretrpel; da more mašnik naliti vino v kelih, so morali grozdje dati v stiskalnico.

Če nimaš drugega v sebi kakor le greh in bridkost, stisko življenja in vso človeško tesnobo, naj tvoje roke to revščino dvignejo k nebu, zakaj božje usmiljenje jih je vnaprej sprejelo pri zadnji večerji.

In če niti moči nimaš več, da bi daroval in molil, če je v tebi samo še suhota in zapuščenost, tiho sprejmi vsaj to, da te Kristus vzame na svoje rame in te daruje ter bosta tako žrtev in darovalec en sam dar.

Daniel Rops

"EVROPSKI ČLOVEK SI NE MORE PREDSTAVLJATI TAKE REVŠČINE!"

Misijonar Ivan Štanta piše:

"Sedaj imam dosti dela. Post, to je duhovna pomlad... Naši Bara (pleme) pa žal ne čutijo potrebe po Kristusovem odrešenju. Pravijo: "Če je vera prednikov zadostovala njim, zakaj bi ne tudi nam?" Večina naših katoličanov je iz plemen Bstileo, Amabaniandro in Tandroy. Bara pa ostajajo roparji in pastirji goveda zebujev.

V našem naselju za onemogle v Zazafotsiju je obolela Cassilde, redovnica laičnega inštituta sv. Angele Merici, ki je že več let delala za onemogle. Od ja-

nuarja je v bolnišnici. Naši starčki jo močno pogrešajo.

Ves mesec februar smo imeli veter in sušo. Kmetje so za letos izgubili koruzo, pistache in večino riža. Samo tisti, ki imajo zajezeno vodo, bodo lahko kaj želi. Še dobro, da ostaja manjoka. Te korenine namreč ne potrebujejo veliko vode. In prav zaradi manjoke naši ljudje lahko preživijo.

V Evropi si človek ne more niti predstavljati take revščine. Živi se le iz dneva v dan brez zasluzka, brez denarja, brez zalog. Za razsvetljava ni niti petroleja. Že tri mesece ga ni na prodaj. Redki imajo denar za nakup baterij za radio, zato ga imajo le redki. Niti učitelji ne morejo do časopisa, ker jim manjka še potrebno za živež. A pri tako črni situaciji vse mrgoli; otročičev in optimizma na manjka.

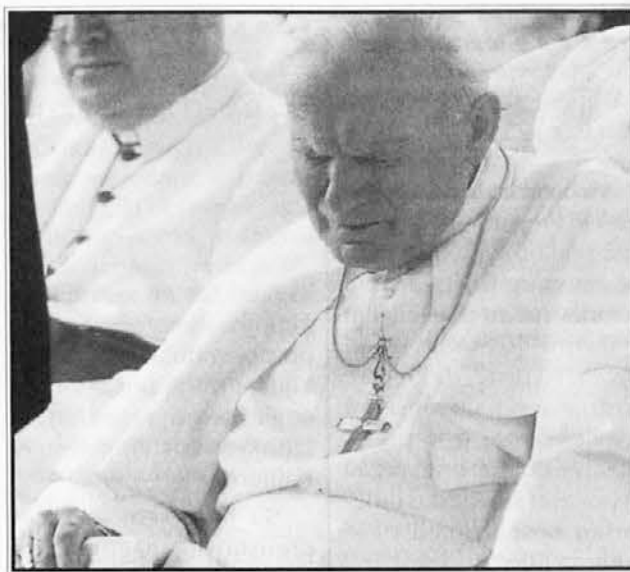
Veliko božjega blagoslova za velikonočne praznike želim vsem. Ivan Štanta"

K temu poročilu g. Štante spadajo besede sv. očeta, ki jih je izrekel v nedeljo, 17. marca: "Ne smemo si zapirati oči in ne videti trpljenja številnih bratov, ki jih muči lakota! Tragedija lakote je veliko pohujšanje našega časa! Kako se je mogoče mirno gostiti, ko pa nešteta človeška bitja trpijo in umirajo od lakote?"

Na vse to pomislimo posebno ob dobro založenih mizah in poticah ob velikonočnih praznikih!

KH

UTRUJEN, A Vendar NEUTRUDLJIV

PAPEŽ O NARAVI

Preteklo nedeljo je sveti oče med opoldansko molitvijo na trgu sv. Petra v Rimu spet govoril o naravi. Tudi tokrat je zelo jasno nastopil proti uničevanju narave.

Skoraj vzkljnil je, ko je dejal: "Vsaj med postom naj se ustavi uničevanje Zemlje!" Papež je v svojem nagovoru dejal, da se mora človek zavedati, da ne sme narave brezkompromisno uničevati, ne da bi pomislil na bodočnost človeškega rodu. Zato se mora človek naučiti živeti z naravo in je ne sme samo izkoriščati v egoistične namene. "Človek ne sme uničevati in brez srca gospodariti z naravo, temveč mora postati pomočnik Boga pri upravljanju stvarstva!"

SKRIVNOSTNI VIRUSI?

V nedeljo pa je neki španski jezuit spet zapisal, da je papež zelo hudo bolan. V svojem članku je naltolceval, da ima papež raka,

ker da se to že od daleč vidi. Svoj članek je objavil v španskem dnevniku *Diario 16* in novica je na mah obšla ves svet. Uradni predstavnik Vatikana za stike z javnostjo Navarro Valls je takoj sklical tiskovno konferenco, na kateri je zanikal jezuitove trditve. Trditve je podkrepil za zagotovilo, da je papež redno na pregledih in mu do sedaj raka še niso našli. Ko so časnikarji italijanskega dnevnika *La Repubblica* poklicali jezuita Pedra Lameta, ki si je novico o papeževemu raku izmislil, se je ta izgovarjal, da je napisal samo to, kar v Rimu vsi govorijo... Ko so ga vprašali, kdaj je bil zadnjič v Rimu, je odvrnil, da pred štirimi meseci... Povedal pa je še, da se vidi, da je papež hudo bolan...

Še ena novinarska raca na račun papeža!

-JP-

BESEDA ŽIVLJENJA

CVETNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

KO BOG POSTANE NEPRIJETEN

Bogoslužna barva današnje cvetne nedelje je kraljevski škrlat. Na začetku maše je blagoslov zelenja in oljčnih vej v spomin na Jezusov vboj v mesto Jeruzalem, ko so ga množice navdušeno pozdravljale z vzkliki: "Hozana!" V bebrejščini to dobesedno pomeni "pomagaj vendar", kasneje pa so tako vzklikali v pozdrav Bogu in tudi kralju. Večina Judov (celo mnogi Jezusovi učenci) je pričakovala Mesija, ki bo z vojaško silo pregnal rimske okupatorje in obnovil Izraelovo kraljestvo v slavi, kakor jo je imelo v času kralja Davida. Množica, ki je bila prišla v Jeruzalem na praznovanje judovske Velike noči, si je ob pogledu na Jezusa mislila: "Končno se je ta prerok iz Galileje le odločil, da začne odreševati naš narod!" Jezus pa jim je prav kmalu dal jasno vedeti, da nima tega namena, da noče biti kralj po njihovem okusu, zato še je navdušenje množice čez nekaj dni sprevrglo v sovraštvo, zavračanje in zabtevo: "Proč z njim! Križan naj bo!"

Boga se lahko oklenemo z vero in ljubeznijo, le če se trudimo spoznati njegovo voljo in jo dosledno izpolnjevati. Bog je zabteven, pa prav zato je zvestoba njegovim zapovedim osrečujoča, nezvestoba pa vnaša v človekovo srce nemir. Sveti Maksimilijan Kolbe, ki je v junaški ljubezni do bližnjega po Jezusovem zgledu daroval svoje življenje za enega svojih sotrpinov v taborišču Auschwitz, je zapisal: "Kdor je utonil v moralni nesnagi, ga straši že sama misel na vero. Ne bo zamudil nobene priložnosti, da izjavlja, kako ne veruje v Boga. In pri tem bo delal, kot da je jasno dokazano, da ni Boga. Zanj je Bog preprosto neprijeten." Zamislil si je življenje po svojih načrtih in noče, da bi mu Bog mešal štrene. Podobno so si Judje predstavljali Mesija kot svetnega vladarja, zato je treba tega galilejskega sanjača, ki govori o nekem kraljestvu ljubezni, spraviti s poti!

Jezusov resnični kraljevski škrlat je kri njegovega prebičanega telesa. Sovraštvo Judov do tega neprijetnega Mesija je tolikšno, da zabtevajo njegovo smrtno obsodbo pri osvojenem rimskem oblastniku, ker ga sami ne morejo umoriti. Tudi med nami se dogaja, da se povežemo z ljudmi, ki so nam zoprni, samo da bi uničili nekoga, ki se nam je (ponavadi s svojo odkritostjo in poštenostjo) zameril. Poročilo o Jezusovem trpljenju, kakor ga je zapisal evangelist Matej, postavlja pred naše oči podobo bičanega, s trnjem kronanega in zasmebovanega Kristusa. Ko sočutno premišljuje o tem, pater Albin Škrinjcar vzdihne: "Ubogo Jezusovo kraljestvo, bo li kdaj kaj z njim? Ali ni za vedno poteptano v blato? Ne! Prav zaradi tega ponižanja se bo dvignilo neizmerno visoko. Božje kraljestvo, ki ga boče grešni svet iz prevzetnosti uničiti, Jezus s svojim ponižanjem utemeljuje. Bog bo vladal tam, kjer se človek poniža..."

Če smo to doumeli ali vsaj zaslutili, potem je pesem o Kristusovem križu "državna himna" njegovega kraljestva. Njegov križ je oltar daritve ljubezni do konca, ki posvečuje tudi naše križe - oltarje vsakdanje daritve.

Sredstva javnega obveščanja: pozornost na delovanje Cerkve

V Vatikanu je zasedal Papeški svet za sredstva javnega obveščanja. Delegatom je spregovoril tudi sv. oče. Na srce jim je položil tudi: širjenje Kristusovega evangelija s pisano in govorno besedo, toda tudi z informiranjem o dejavnosti Cerkve na raznih področjih družbenega udejstvovanja v vseh delih sveta: v šolah, bolnišnicah, skrbi za begunce in reveže itd. Širjenje evangelija utrjuje tudi dober tisk in dobra poročila o verskem življenju, kakor ga živijo kristjani po svetu. Tudi evangelij naj bo zato predmet v sredstvih javnega obveščanja.

Tako sv. oče. Prepričani smo, da se bo teh priporočil držal tudi Novi glas.

UMRL PRILJUBLJEN LAZARIST NA GORIŠKEM

STANKO LIPOVŠEK

(1940-1996)

Lipovšek iz Misijonske družbe. V šestih letih delovanja na Mirenskem Gradu smo ga dobro spoznali tudi na Goriškem.

ŽIVLJENJE

Lipovšek je bil doma v številni družini iz Lopate pri Celju. 29. junija 1967 je bil posvečen v duhovnika. Kot lazarist je deloval v Zagrebu (Vrabče), Sv. Jakobu ob Savi, na Mirenskem Gradu, v Celju in nazadnje, ko je doživel dolgotrajni bolezn, v Ljubljani.

RAD JE BIL DUHOVNIK

Stanko je bil predvsem rad duhovnik. Krhkemu zdravju navkljub je vedno izžareval evangeljsko veselje, ki je preraščalo v "nalezljivo" krščanstvo. Bil je krščanstvo, usmerjeno v bližnjega. V prijaznosti, pozornosti in dobroti do znanih in neznanih obrazov je bil Stanko naravnost karizmatičen. Kamorkoli ga je ponesla službena pot, povsod je sklepal nova in nova

prijateljstva. Lazaristi se ga bodo spominjali kot enega zlahtnih sobratov pri nastajanju in vzgoji nove generacije Misijonske družbe, pa nato kot predstojnika, ki je to delo opravljal skorajda skozi celotno duhovništvo. V malo letih je izpričal veliko ljubezni, kot je to lepo povedal vizitator Anton Stres pri pogrebni maši; kratko življenje se je hitro izčrpalo v požrtvovalnosti, dobroti in ljubeznivosti.

NA GORIŠKEM

Takega smo poznali tudi na Goriškem. Na Mirenskem Gradu je bilo dela več kot dovolj; vodstvo misijonske hiše in doma duhovnih vaj, lastno gospodarstvo s kmetijo, rektorstvo cerkve, povezanost s

samostanom upokojenih sester, pastoralna pomoč v soseščini - vse to je Stanko opravljal z navdušenjem, predvsem pa v vedno prijaznem in odprtem gostiteljstvu. Ne preseneča, da je veliko prijateljev pridobil tudi čez mejo in tudi sam rad prihajal v zamejstvo. V Gorici je bil kot doma, saj je prvo leto duhovno oskrboval šolske sestre v Zavodu sv. Družine, vseh šest let pa Marijine sestre na Korzu. Veliko je bilo pastoralnih obiskov po slovenskih vaseh od Doberdoba do Števerjana, v zadnjih letih največkrat Štandreža.

P.B.

Ob svetniškem škofu Gnidovcu, skladatelju Mavu in drugih sobratih ter sestrah usmiljenkah počiva od ponedeljka, 11. marca 1996, na ljubljanskih Žalah duhovnik Stanko

ALEKSIJ PREGARC ŠESTDESETLETNIK

28. marca je Aleksij Pregarc, slovenski pesnik, znani kulturni delavec iz Ricmanj pri Trstu, publicist in prevajalec, režiser in igralec dopolnil šestdeset let.

Kdo ne pozna Aleksija Pregarca? Če ga osebno ne poznamo, se pa vsi gotovo spominjamo njegovega barvitnega glasu, s katerim nas je pozdravljaval z valov Radia Trst A, kjer je delal vrsto let kot napovedovalec. Še sedaj lahko včasih zjutraj pred osmo uro poslušamo njegov glas, ko nam na svojevrsten in nje-mu lasten način bere pravljico za dobro jutro. Zagotovo pa ga poznamo tudi kot zelo angažiranega pesnika, ki je izdal vrsto knjig in imel vrsto prevodov tako v italijanski jezik kot tudi v svetovne jezike.

Aleksij Pregarc je začel pisati že leta 1958, ko je prvič objavil svoje prve pesmi, ki jih je od takrat stalno in periodično objavljaval v vseh naših časnikih in literarnih revijah. Aleksija pa poznamo tudi kot dramatika in dramskega us-

tvorjalca, vehementnega misleca in človeka, ki ne mara kompromisov. Nekateri se še spominjajo njegovih igalskih vlog tako pri gledališču iz Nove Gorice kot pri Slovenskem stalnem gledališču iz Trsta.

V zadnjih časih nastopa Aleksij Pregarc zelo veliko s svojo gledališko skupino *Beseda*, s katero je uprizoril svojo lepljenko o velikem slovenskem škofu Slomšku. Prav s to predstavo je gostoval v mnogih slovenskih cerkvah in krajih tako v Sloveniji kot pri nas.

Medtem ko to pišemo, je Aleksij Pregarc v Argentini, kjer podaja svoje pesmi in pesmi drugih slovenskih avtorjev našim izseljencem v daljni južnoameriški deželi. Ni prvič, da Pregarc gostuje med slovenskimi izseljenci, saj je v preteklosti že obiskal vrsto držav in ponesel slovensko umetniško besedo med naše ljudi na tujem.

Aleksij Pregarc je vsestransko aktiven in dejaven slovenski intelektualce, saj je pred kratkim pri založbi Devin izdal tudi knjigo poezij slovenskih primorskih pesnikov; ob njej je izdal še kaseto in CD-ploščo, na kateri so nekatere poezije izredno lepo podane. Za recitacije poezij je poskrbela Pregarcova gledališka skupina *Beseda*.

Aleksiju Pregarcu ob življenjskem jubileju čestita tudi uredništvo Novega glasa in mu želi, da bi še vrsto let uspešno deloval na kulturnem področju.

-JP-

ZGODBA O KOZOROGU V ANGLEŠKI REVIJI

DARIO BERTINAZZI

Pred časom sem bil pri župniku Ambrožu Kodelji po opravkih. Čisto po naključju mi je prišla v roke angleška revija *Heraldry*, ki izhaja v Los Angelesu v Kaliforniji.

Na hitro sem jo začel prelistavati; naenkrat mi pade pod oči članek z naslovom *Goldenhorn; The Steinbock of the Alps*, ki ga je napisal dr. Jožko Šavli. Takoj sem vprašal župnika, kaj vse piše v tem članku; hitro mi ga je prebral in obrazložil. Članek prvič v angleški literaturi - ali celo v anglosaškem prostoru - seznanja bralca z našo zgodbo o Zlatorogu. Podoba kozoroga je namreč prisotna tudi v nekaterih grbih in je zanimiva za proučevalce grbov kot tudi za grboslovje. Leta 1868 jo je v Ljubljani objavil raziskovalec narodnega blaga Dežman v nemščini. V

nemški jezik jo je prepesnil Rudolph Baumbach. Šele nato so jo iz nemščine prevedli Čehi, Slovenci, Poljaki in tudi Italijani. Pred leti jo je na novo uglasbil prof. Avgust Ipa-vec. Ta je tudi uporabil osnovo besedila pesnitve Rudolpha Baumbacha, ki je za koncertno-glasbeno priredbo služila Ricardu Brauerju. Po tej Brauerjevi priredbi je zgodbo v pesniški obliki v slovenski jezik prepesnil Smiljan Samec. Tako je nastala opera Viktorja Parme Zlatorog. V Mariboru so jo posneli 1977. leta pod taktirko Kristjana Ukmarja z zborom, solisti in orkestrom opere Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru.

Ob vsem velja poudariti, da se vsaj nekateri naši etnologi niso nikoli "ogreli" za to zgodbo, češ da preveč diši po nemštvu... Vsekakor čudno spoznavanje!

Kalifornijsko revijo *Heraldry* izdaja društvo *The*

Augustin Society. To ima strokovni zbornik, kot tudi revijo *The Augustan*. Tudi v tej reviji in zborniku je bila objavljena vrsta Šavlijevih člankov o vaški situli in prazgodovinskih situlah, o nageljnu, slovenskem klobuku, knežjem kamnu in vojvodskem prestolu, pa o ustoličevanju...

Bralec se prijetno počuti, ko čisto po naključju najde članke koga iz naše srenje v reviji, ki izhaja na drugi strani oceana, in spozna, da tu pri nas ni vse tako "zaspano".

KRZYSZTOFOV POGLED

IGOR DEVETAK

Zaradi srčne kapi je umrl Krzysztof Kieslowski, Poljak, filmski režiser. Trenutek smrti ga je povezal z mlado Poljakinjo Veroniko; tudi njo je srce izdalo. Bila je lepa protagonistka v filmu *Dvojno Veronikino življenje*. Slučaj, usoda, načrt? Ko Veronika izdihne, zazeva v srcu njene francoske dvojnice nerazumljiva praznina. Trenutek smrti je Kieslowskega povezal tudi z mnogimi med nami: zbolelo nas je, kot da nas je potuhnjeno zapustil drag znanec in s sabo odnesel dragocen pogled. Znal je prodorno opazovati človeka in samostojno pripovedovati o njem. Montaža Kieslowskijevih slik je sestavljala prilike po biblijskem zgledu, le da se njih smisel vztrajno ogiba enoumne razlage. V istem filmu zna biti drug film - neviden pod kožo zmotne evidence - iz katerega včasih

zaudarja po cinizmu, drugič diha zasanjanost. Z natančnim, prefinjenim in celo obsesivnim znakom kamere, priučeni dokumentarnemu slogu, je zarisoval možne zgodbe, ki se vpletajo v vsakdanjost posameznikov in preusmerjajo njihova čustva. Upokojeni sodnik prisluškuje telefonskim klicem sosedov (Rdeče), dekle je vzljubilo lutkarja (*Dvojno Veronikino življenje*), madež črnila se razleže po listu, ko ti sinček utone (*Dekalog 1.*), počestni revež s flavto igra znan motičič (*Modro*). To so mali dogodki, zaradi katerih se verižno razrase neskončna vrsta posledic in splete gosta mreža niti, ki nas vse po vrsti skrivnostno vežejo drug na drugega. Čudovita Kieslowskijeva vizija. Telefon, ekran, računalnik pa so kletke in nitim - razmerjem nič ne dodajo. V Rdečem preživi samo odnos iz oči v oči.

Krzysztof Kieslowski ne moralizira, še manj obsoja. Ali ni paradoks, da se v njegovih filmih pojavljajo tribunali, sodniki, odvetniki, obtoženci? In vendar nikomur ne uspe soditi, ker je nezadosten, neprimeren, sam nesrečen. Prek prvih planov, detajlov podrobnosti samih, je na obrazu in stvareh kazal, da se čustva nepredvidljivo

odzivajo na malenkosti, ki jih navadno prezremo, si zanje ne vzamemo časa ali v njih ne vidimo ničesar; da vsakdo skriva v sebi skrivno resnico, zaradi katere je edin. Njegov Kratk film o ubijanju je zato moral biti surova obsodba uzakonjenega umora.

V njegovih slikah čustva postajajo meso, so pa vendar filmi hladni, brez strasti, saj življenje teče v podzemnem odzivanju. Dekalog - deset krajših televizijskih vizij na temo desetih zapovedi - ostaja po kristalni lepoti in čistih mislih nepresežen film in civilizacijsko dejanje. Predvsem nanj je mislil, kdor si je Kieslowskega upal imenovati režiserja duše. Umrl ni cineast, umrl je človekoljub, pri katerem ne gre iskati poenostavljajoče verske doktrine. Kaj bi pokazal, ko bi mu bilo uspelo uresničiti načrtovani film na trojno temo Dantejeve Božanske komedije?

PODLISTEK

PRIHOD SLOVENCEV NA PODROČJE BENEČIJ

XI. NAJSTAREJŠI VIRI O SLOVANIH IN VENETIH

JANKO JEŽ

Prepričan sem, da je moj zadnji prikaz naše davne zgodovine zanimal naše bralce, saj je Conte svoje vire o Slovanih črpal iz spisov vodilnih angloameriških in francoskih zgodovinarjev.

V začetku Conte posveča precej pozornosti *Pripovedi o naši preteklosti* prvega znanega ruskega kronista meniha Nestorja iz XII. stoletja. K temu lahko dodam, da se Nestor v glavnem naslanja na podatke iz Zgodbe prvega grškega zgodovinarja Herodota (484-425 pred Kristusom).

Po prihodu na današnja od njih naseljena ozemlja so se Slovani nastanili vzdolž Donave. Odtod so se začeli širiti in se poimenovati po krajih, ki so jih zasedali:

Moravani, Čehi, beli Hrvati, Srbi, Korutani. Volči (Romuni) so jih napadli, zato se je del Slovanov selil proti severu do Visle in tako dobil ime Ljahi (Poljaki). Ti so se spet delili v Ljahe Poljane, Ljahe Ljutiče, Mazovjane, Pomorjane. Slovani, ki so se naselili ob Dnjepu, pa so se imenovali Poljani (na dolinskem področju), Drevljani (na gozdnem področju), Dregoviči (med Pripjetom in Dvino). Slovani ob Ilmenskem jezeru so se imenovali Sloveni. Ustanovili so lastno mesto Novgorod. Severjani so živeli vzdolž rek Desna, Sejm in Sula. To naj bi bilo stanje naselitve Slovanov v vzhodni Evropi, preden so v začetku VI. stoletja začeli zasedati Balkan. To stališče so slovanski cerkveni krogi zastopali še šest stoletij kasneje, to je do XII. stoletja. Kasneje je prišlo še do drugačnih tolmačenj tega naseljevanja. V glavnem se mnenja delijo na dve struji. Prva postavlja zibel slovanstva na severovzhodno pobočje Karpatov. Druga struja pa sodi, da so tedaj Slovani zasedali mnogo širše področje med Vislo in Dnjeprom. Pristaši slednje trdijo, da se je praslovanska etnična skupnost oblikovala že v tisočletju pred Kristusom in se že tedaj razcepila v zahodne Slovane med Vislo do Odre, v severne Slovane

od izliva Dnjepra ali morda celo Dona, in v jugovzhodne Slovane na srednjem Dnjepu, Bugu in Dnjestrju. Vsekakor je splošno obveljalo prepričanje, da je v V. in VI. stoletju bilo že toliko Slovanov, da niso mogli vsi živeti na področju Polesja, to je med močvirji Pripjeta na mejah današnje Poljske, Belorusije in Ukrajine. Do velikih ljudskih selitev v V. in VI. stoletju naj bi vsi govorili skupen praslovanski jezik. Bizantinski menihi, ki so jih deloma pokristjanili v IX. stoletju, so tako brez posebnih težav začeli pisati enoten starocerkvenoslovanski jezik.

V prvem tisočletju pred Kristusom so Skiti živeli na ogromnem področju od Altaja do Črnega morja. Pod imenom Skiti pa so Grki, to se pravi Herodot, pojmovali prostrano skupnost ljudstev. Čeprav Herodot ni raziskal vseh skitskih področij, je ugotovil, da so skitska kmečka ljudstva prebivala severno od Helesponta. To so bili menda predniki Slovanov. Že v prvih stoletjih po Kristusu nam rimski viri govorijo o Slovanih na vzhodnih mejah rimskega cesarstva, in sicer od Severnega do Črnega morja in od današnje Nemčije do Trakije vzdolž Donave. Rimski viri stereotipno imajo Slovane za barbarsko ljudstvo.

KNJIGA NE SAMO ZA STARŠE

NEGA MATERE IN OTROKA

GABRIJEL DEVETAK

Priročnik za starše od otrokovega spočetja do njegovih treh let

Letošnjo pomlad je Založba Mladinska knjiga v Ljubljani izdala izredno praktično knjigo v obliki priročnika za starše od otrokovega spočetja do njegovega tretjega rojstnega dne. Knjigo, ki obsega 249 strani, je napisala Elisabeth Fenwick, iz angleščine pa jo je prevedla Vladka Štivan.

V bogato ilustriranem priročniku bodo zlasti sedanje, pa tudi bodoče matere spoznale nego otroka ter našle pomembne praktične nasvete in podatke o nosečnosti, negi ter zdravju otroka in nosečnice. Delo je ilustrirano z več kot 800 barvnimi fotografijami, vključno z enkratnim fotografskim dnevnikom o nosečnosti in fotografskim poročilom o prvih šestih tednih življenja

otroka. Pričujoča knjiga, ki predstavlja prvo delo o dojenčkih, bo nenadomestljiv priročnik ne samo za starše z majhnimi otroki, ampak tudi za zdravstveno osebo, negovalke in druge. Ko omenjamo "in druge", mislimo tudi na marketinški vidik, t.j. na oblikovalce, razvojnike novih izdelkov, proizvajalce, trgovce in razpečevalce izdelkov in opreme, ki jih potrebujejo mladi starši oz. njihovi otroci do tretjega leta starosti. V knjigi bomo spoznali tudi najnovejše dosežke na področju najrazličnejših izdelkov, o-preme, hrane, pijače za mater in otroka. Zato bo marsikateri obrtnik in podjetnik dopolnil lastno porazdelitev blaga z novimi ali inoviranimi izdelki za potrebe dojenčkov in mladih mater. To pomeni, da ima knjiga, ki jo predstavljamo, tudi pomemben marketinško-informativni vidik.

Sicer pa je vsebina oz. struktura najnovejšega priročnika za nego mater in otrok naslednja: v prvem poglavju, ki obravnava nosečnost in porod, je zajeto: razmišljanje o nosečnosti, zdravstveno varstvo nosečnic, najpogostejše težave, hrana, praktične priprave, rojstvo otroka itd.; v drugem poglavju, ki opisuje nego otroka, bomo spoznali: prvi teden otrokovega življenja, ravnanje z novorojenčkom, hranjenje, spanje, oblačila, nego, sprehode; tretje poglavje je pravzaprav zdravstveni priročnik in predstavlja za marsikoga najpomembnejši del knjige ter zajema in obdeluje številna področja, od katerih bi omenili le najpomembnejša: prvi meseci po porodu, prve bolezni, kdaj v bolnišnico, vse o zdravljenih boleznih, nalezljive bolezni, cepljenje itd. Na razumljiv način so opisane infekcije ust, grla, bolezni oči in ušes. Marsikatera mamica pa se bo osredotočila

na tematiko o kašljanju, bruhanju, ledvicah, težavah s kožo itd. Ne samo mlade mamice, temveč tudi mladi očetje se bodo morali angažirati npr. z varnostjo otroka v stanovanju, na dvorišču, v avtomobilu itd. Vse to jim bo lažje, če bodo pregledali omenjeni priročnik. Spoznali bodo tudi nudenje prve pomoči ter pripomočke, tehnike oživljanja, umetno dihanje pri dojenčku in kaj je potrebno ukreniti v primerih zadušitev, utopitev, šokov, opeklin in pri drugih nezgodah.

V sliki in besedi bomo s pomočjo priročnika spoznali, kako ukrepati pri vrezninah, krvavitvah iz nosu, poškodbah glave, zlomih ali celo pri električnem udaru. Za mlade starše bodo pri negi otroka posebej zanimivi diagrami rasti, teže, obseg glave in številne druge podrobnosti, ki jih spremljamo pri otroku in primerjamo s praktičnimi diagrami, posebej za deklice in posebej za dečke.

Prepričani smo, da bo priročnik zelo koristen za matere pri vsakdanji skrbi za otroka, njegovi negi, zdravljenju in varnosti.

JEZIKOVNI KOTIČEK

NADA PERTOT

Sosledica časov, o kateri smo se ušili v šoli, je različna za posamezne jezike. Za italijanščino veljajo pravila, ki so drugačna od tistih, ki veljajo za slovenščino. Ker se od domače govorice vedno bolj oddaljujemo, podlegamo italijanskim zgledom, ne da bi se tega zavedali. Posebno pogosta je ta napaka pri prevajanju in ji nasedamo na tej in še bolj na oni strani meje.

V slovenščini velja pravilo, da izražamo v predmetnih odvisnikih z nedovršenim sedanjikom dogajanje (stanje), ki se odvija istočasno z dogajanjem (stanjem) v glavnem stavku. To pravilo velja za vse primere, pa naj bo v glavnem stavku sedanji, pretekli ali prihodnji čas.

Vem, da si bolna. Vedel sem, da si bolna.

Vem, da lahko računam nate. Vedno sem vedela, da lahko računam nate. Vedno se bom zavedala, da lahko računam nate.

Poglej, kdo je prišel (prej). Poglej, kdo prihaja (zdaj). Človek, ki ga je hipnotizer hipnotiziral, ni vedel, kaj se z njim dogaja. V časopisu sem brala, da ostajajo vesoljci v vesolju, čeprav se je preizkus ponesrečil.

Ker velja za italijanščino povsem drugo pravilo, si lahko vsakdo kar sam poišče precej teh napačnih zvez, ki jim podlegamo.

Nekaterim zvezam pa se ne smemo izogibati samo zato, ker bi spominjale na italijanske. Vedno in povsod se moramo truditi in misliti s svojo glavo. Le tako bomo veljali za kulturne tudi mi in ne samo kulturni minister. Kaj pa, če se zgodi, da bomo imeli opravka s kakim nekulturnim ministrom za kulturo?

ZAMEJSKI TISK V SVETU

ŠIRŠA ODMEVNOST PRIMORSKIH SREČANJ

V zadnjem obdobju so bili nekateri teksti, objavljeni v reviji Primorska srečanja (PS), deležni pozornosti v širšem prostoru, tudi čez mejo, in sicer:

Intervju koprskega publicista Milana Gregoriča s pisateljico Marijo Vogrič ob izdaji njene knjige *Vojna in ljubezni* (PS, 158/94) je bil objavljen v francoskem prevodu v pariški reviji *Dialogue* (12.12.94), ki sicer izhaja v štirih jezikih.

Tudi Gregoričev daljši

tekst-esej *Poskus celostne predstavitve položaja italijanske manjšine v Sloveniji* (PS, 165/95) je bil objavljen v italijanskem prevodu najprej v italijanski reviji z Reke *La Battana* (115/95). Tekst je odjeknil tudi v obmejnem prostoru, saj sta ga v prvih mesecih lani, prek pogovora z avtorjem, v izvlečkih oddajala tudi Radio Opčine in Radio Trst A. S posredovanjem Slovenčevega dopisnika iz Londona Draga Lavrenčiča je tekst, v angleškem prevodu, dospel

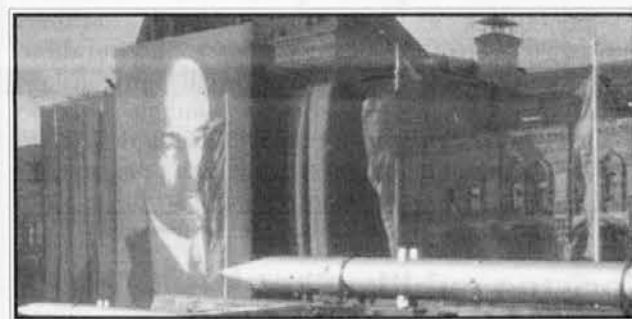
tudi do BBC s tem, da uredništvo PS ne razpolaga s podrobnejšimi podatki, v kolikšni meri je bil tekst uporabljen. Hkrati je tudi najavljen njegov ponatis v francosčini v eni naslednjih številki pariške revije *Dialogue*, ki naj bi ga bila pripravljena, ob pomoči morebitnih sponzorjev, objaviti tudi v samostojni publikaciji. Tekst je bil dostavljen tudi na naslove nekaterih italijanskih časopisov in uglednih javnih delavcev na drugi strani meje.

Septembra 1995 je izšla nova številka revije *Dialogue* (15. septembra 1995), v kateri je ponatisnjen tudi daljši sestavek Milana Gregoriča *Splet različnih silnic na istrski politični sceni* (PS, 172/95), ki se v francoskem prevodu glasi *Quo vadis Istria?* V isti številki revije je objavljen - tudi v francoskem prevodu - krajši članek istrskega hrvaškega pisatelja Milana Rakovca *O Istri in okoli nje* (PS, 175/95).

Vsekakor razveseljivi in spodbudni podatki o širši odmevnosti primorske revije, ki dajejo nov zagon tako uredništvu kot tudi njenim sodelavcem.

MG

KOMUNISTIČNA UTOPIJA

Kriza komunistične utopije je najhujša kriza vseh časov, obsežnejša in bolj boleča celo od luteranske shizme. Protestantsvo je namreč bilo notranje gibanje v krščanstvu in je bilo omejeno na Evropo. Komunistična utopija, ki je stara eno stoletje, pa je imela svojega boga na Zemlji; ta je bil Stalin, h kateremu so se zatekali ljudje z vsega sveta, kjerkoli je bilo kako uporniško gibanje.

Zdaj sem vedno bolj uverjen, da sta izvorni greh komunizma in izvor njegovega bankrota v idealističnem prepričanju, da more človek delati le za blaginjo drugih, medtem ko je v resnici sebična žival, ki misli predvsem nase. (Luca Canali, italijanski latinist in bivši član KPI)

S šestim stoletjem razpolagamo s točnejšimi podatki. Arheološke izkopanine že ugotavljajo slovansko navzočnost.

Gotski zgodovinar Jordanis je dober poznavalec kronist dogajanja ob koncu rimskega cesarstva, življenja severnega obrežja Črnega morja in poteka preseljevanja narodov. Že rimski zgodovinar Cassiodorus (480-575) je napisal delo *Zgodovina Gotov*, ki pa je šla kmalu v izgubo; zato je Jordanis napisal njen povzetek z naslovom *De rebus Gothicis*. V tem delu Jordanis zapisuje s strokovnim prijemom lastno opažanje dogodkov, ki se jih je sam udeležil. Podatke črpa tudi iz epskega pesništva prizadetih ljudstev.

Med drugim je Jordanis točno geografsko določil navzočnost etnij, ki so se borile ob strani Gotov ali pa proti njim. Gre za Venede, ki so živeli na področju velikega trikotnika, naslonjenega na vzhodno področje Karpatov in segajočega prek njih do zgornje Visle na severu, do Dnjeptra na vzhodu in Prutu na zahodu. O njih pravi Jordanis: "Od izvira reke Visle in na neizmerljivih površinah živijo ljudstva Venedov. Čeprav

se njihova imena menjavajo glede na razna plemena in kraje bivanja, se vsi skupaj imenujejo *Slaveni* in *Anti*."

"Slaveni živijo na ozemlju mesta Noviatun (Neviodunum južno od Ljubljane), jezera Mursjanskij (jezero Balaton, to je Blatno jezero, ali pa morda eno od jezer pri stečišču Pruta z Donavo), Dnjestra in na severu Visle. Ne živijo v mestih, ampak na področju gozdov in močvirij. Anti so bolj borbeni in živijo na področju severno od Črnega morja med Dnjestrom in Dnjeprom. Te reke pa so vsaka sebi daleč več dni hoje."

Na koncu poudarja Jordanis: "Kot smo že prej ugotovili pri navajanju imen posameznih ljudstev, vsa pripadajo enemu in istemu plemenu, imajo pa različna imena: Venedi, Anti in Slaveni."

Prokopij iz Cezareje s svojimi zgodovinskimi prispevki sega dalje od Jordanisa in Cassiodora, ki opisujeta zgodovino Slovanov do konca V. stoletja. Prokopij opisuje ogromen pomen, ki ga ima za vso Evropo sredi VI. stoletja masovna migracija Slovanov proti Jugu. Sklaveni in Anti so zasedli levi breg Donave. Anti so se celo pojavili na področju severno od step, ki omejujejo Azovsko morje. Prokopij si ni prikrival nevarnosti tega

pojava za bizantinsko cesarstvo. Kot tajnik generala Belizarja je zapisoval številne vojaške, zemljepisne, državotvorne in celo etnografske podatke o razširjevanju slovanskega ozemlja. Slovanski val je namreč kmalu loputnil prek Donave in zavzel Balkan.

Conte je, po mojem mnenju, pri opisovanju zgodovine Slovanov malo ali skoraj nič upošteval Herodota, ki nas kot prvi grški zgodovinar seznanja s pojavom novih in skrivnostnih ljudstev.

V poglavju o Mezopotamiji je Herodot namreč opazil zelo pameten običaj, ki ga je najti tudi pri Eneitih v Iliriji, to je na ozemlju današnje Slovenije. "Vsaka vas je imela enkrat letno dekliški semenj. Vsa zamožna dekleta so se morala zbrati na sejmišču (...). Okoli njih je stal moški svet. Klicar je drugo za drugo klical na oder in postavljaj naprodaj, najprej najlepše. Če je ta našla bogatega kupca, je izklical drugo (...). Za najneprikladnejše in pohabljenе pa so denar zložile lepoticе ter tako grdim in grbastim revam pripomogle do mož."

DALJE

7

ČETRTEK
28. MARCA
1996

VODSTVO TKB POPOLNOMA PRENOVLJENO

V petek, 22. marca, so delničarji na občnem zboru Tržaške kreditne banke, ki je potekal za zaprtimi vrati v kongresni dvorani tržaškega velesejma, izvolili nov upravni svet tega bančnega zavoda, ki je popolnoma prenovljen. Novi odbor sestavljajo šest slovenskih delničarjev in trije predstavniki Ljudske banke iz Brescie. Člani novega sveta so Vanja Lokar, Ivan Panjek, Aleksander Pertot, Rado Race, Boris Siega, Viktor Tomšič, Mauro Ardesi, Mario Gnesi in Luigi Piccioni. Novoizvoljeni svet se je takoj sestel in za predsednika izvolil Borisa Siego, za podpredsednika pa Maura Ardesija. Nadzorni odbor sestavljajo Robert Gantar (predsednik), Giuliano Nadrah in Giovanni Consoli.

Z večino glasov so delničarji tudi odobrili obračun za leto 1995. Ta prikazuje pozitiven bruto rezultat upravljanja skoraj 16 milijard lir. Skupne vloge so presegle 700 milijard, naložbe pa so dosegle 633 milijard lir. Kljub temu je banka zaradi odpisa številnih kreditov v lanskem letu imela izgubo 64 milijard lir (o tem je na zahtevo nekaterih delničarjev spregovoril dosedanji predsednik upravnega sveta Egon Kraus).

V izrednem delu občnega zbora so tudi odobrili znižanje glavnice od 90 na 70 milijard lir in ponovno dokapitalizacijo na višino 90 milijard lir. Do konca tekočega leta bodo morali delničarji prispevati 20 milijard lir. Od tega bo 44% prispeval partner iz Brescie, 56% oz. 11 milijard in 200 milijonov pa slovenski delničarji. Ti so se za tako opcijo opredelili že na zborovanju, ki je prav tako za zaprtimi vrati potekalo v petek, 15. marca. Složnost slovenskih delničarjev je tako dobro jamstvo, da bo večinski delež banke še naprej ostal v slovenskih rokah.

Umrl bivši župan Spaccini

V ponedeljek, 25. marca, je v starosti 85 let umrl bivši tržaški župan inž. Marcello Spaccini. Po rodu je bil iz Rima, med vojno se je pridružil partizanskim enotam, po vojni pa se je vključil v politično življenje kot član Krščanske demokracije. Leta 1958 je bil prvič izvoljen v tržaški občinski svet; bil je tudi odbornik, od leta 1967 do 1978 pa župan občine Trst. Bil je velik demokrat in pravičen do Slovencev.

Koristna publikacija

Urad za poklicno in šolsko usmerjanje pri deželni ravnanstvu za šolstvo in kulturo je tudi letos izdal zajetno publikacijo z naslovom **Informacije o šolah**. Gre za prevod italijanskega vodnika, ki seznanja dijake, starše in šolsko osebje, kakšne šolske in poklicne možnosti imajo mladi ljudje, ko končajo tretji razred srednje šole. Publikacijo pripravljajo že dolgo vrsto let psihologi omenjenega deželnega urada za poklicno orientacijo. V slovenščino jo je prevedel Marijan Bajc.

Poleg navodil, kako naj se mladi človek ob pomoči odraslih odloči za šolsko ali poklicno pot, ter splošnih informacij o vpisovanju v šolo oz. o zaposlitvi po tretjem razredu srednje šole prinaša publikacija številne koristne podatke o poklicnem izobraževanju, poklicnih in tehničnih zavodih, o vseh drugih višjih srednjih šolah in o številnih poskusnih smereh, ki jih zadnja leta uvajajo v raznih višjih šolah. Navedeni so poklicni profili, predmetniki in potrebni podatki o sedežih šol in zavodov v naši deželi.

Letošnja izdaja vsebuje med drugim še pomembno novost. Slovenskim šolam je namreč posvečeno posebno poglavje. V dosedanjih vsakoletnih izdajah so bili podatki o slovenskih šolah pomešani z italijanskimi ter so v "morju" informacij ostali skorajda neopazni. Od skoraj 200 strani je 15 v celoti posvečenih našim šolam. (MAB)

Javno srečanje o zaprtju prometa

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v ponedeljek, 25. marca, sklicalo srečanje članov sekcije trgovine na drobno in zainteresiranih občanov v razstavni dvorani Zadrufne kraške banke na Opčinah. Na njem je bil govor o načrtu občine Trst proti onesnaženju, ki je dvignil mnogo prahu in oster protest nekaterih stanovskih organizacij. Na srečanju so predstavili še projekt občine Trst *Cronometropoli*, ki skuša vpeljati boljše usklajevanje urnikov obratovanja zasebnih in javnih storitev v mestu in okolici. Govorili so tudi o napovedani reformi deželne zakonodaje glede urnikov trgovin, ki naj bi razširila maksimalni tedenski urnik na prek 50-60 ur in dala večjo avtonomijo občinam pri določanju izjem.

SPET SLOVENEK NA VODILNEM MESTU

ERIK DOLHAR

22. februarja je Dežela imenovala dr. Igorja Lasiča za direktorja deželnega tiskovnega urada, formalno pa funkcija še ni bila potrjena. Kdo je pravzaprav ta Slovenec, ki vodi tako pomemben urad, smo pred selitvijo v nove prostore na Oberdankovem trgu izvedeli v dosedanjem sedežu v ulici Carducci.

Bi se najprej predstavili našim bralcem?

Vse šole sem opravil na Tržaškem, čeprav prihajam iz Gorice, kjer sem tudi začel osnovno šolo. Potem smo se z družino preselili v Trst, kjer sem nadaljeval osnovno šolo, dovršil srednjo, potem pa še klasični licej, na katerem sem maturiral leta 1957. Kasneje sem se vpisal na pravno fakulteto, ki sem jo končal l. 1963. Stopil sem v odvetniško prakso: dve leti sem se pripravljal pri odvetniku Berdonu; ko sem pripravljaval prokuratorske izpite, sem moral k vojakom. To me je nekoliko ustavilo; edina možnost je bila, da sem se zaposlil, tako da sem vstopil na slovensko šolo. Tu sem ostal kot suplent dobrih 11 let; poučeval sem v glavnem literarne predmete: slovenščino,

italijanščino, zgodovino, zemljepis, pa tudi latinščino. Leta 1975 je Dežela razpisala natečaj; pred tem sem z Deželo že sodeloval kot prevajalec. Na domu sem namreč prevajal Uradni vestnik dežele Furlanije Julijske krajine, kar mi je dalo možnost, da sem se lahko udeležil natečaja. Zmagal sem ga in leta 1976 stopil v službo. Zaposlen sem bil v prevajalskem uradu, ki je spadal pod tiskovni urad. Tu sem delal vse do danes, zadnja leta pa kot koordinator s kolegom dr. Bajcem in Jurijem Slamo, ki je danes direktor tiskovnega urada pri deželnem svetu. Kasneje je bil v tem uradu tudi pokojni dr. Mljač; danes sva ostala le jaz in dr. Bajc. Na najinih ramenih bo sedaj breme odgovornosti pomembnega urada - prevajalske službe. Seveda mu bom pomagal, kolikor mi bo to mogoče, tako da ne zamre ta važna služba.

Katera je pravzaprav Vaša vloga?

Dežela ima dva samostojna tiskovna urada: tiskovni urad in odnosi za javnost pri deželnem svetu (katerega direktor je Jurij Slama) in ta tiskovni urad pri deželnem odboru. V resnici je ta urad tiskovni urad le po imenu, saj bo moja naloga skrbeti za javne odnose, za odnose z občinstvom, tako, da bomo prikazovali sliko dejavnosti deželne uprave. Kot časnikarji imamo manj dela. Pred leti so se namreč tudi ti odcepili in ustanovili samostojno časnikarsko agencijo, ki se danes imenuje *Agenzia regionale cronache*, katere vodja je spet Slovenec Sergij Vesel. Moja

naloga bo urejevati nekatere manj pomembne zadeve upravnega značaja. Prav prevajalska služba je po mojem najvažnejša, predvsem če pomislimo, kakšno vlogo ima naša obmejna Dežela s samostojnim statutom. Če želi občevati, imeti odnose s sosedi, predvsem s Slovenijo in Hrvaško, mora imeti zelo dobro prevajalsko službo. Pomembna je tudi vloga še vseh ostalih srednjeevropskih jezikov, posebej po nedavnem ustoličenju Srednjeevropske pobude v Trstu, ki bo po mojem mnenju velikega pomena. Za to bo v glavnem nudila osebje prav Dežela. Ta služba trenutno sloni na eni sami osebi, v bodočnosti pa jo bo treba še okrepite.

Nekateri so imeli določene pomisleke o Vašem imenovanju, ker niste vpisani v časnikarsko zbornico...

V našem organiku je vpis v časnikarsko zbornico predviden samo za tiste časnikarje, ki imajo časnikarsko pogodbo pri nas. Teh je skupno pet. Nekateri so publicisti, ki so morali opraviti tudi izpite, so pa s pravnega vidika popolnoma ločeni od nas. Za mojo novo funkcijo torej absolutno ni potreben vpis, je pa možen.

DSI / DUŠAN BIBER

ZAKULISJE TRŽAŠKE KRIZE LETA 1945

Društvo slovenskih izobražencev nadaljuje s krajšim nizom zgodovinskih predavanj o dogodkih leta 1945. Tokrat je bil gost DSI dr. Dušan Biber, ki je številnim poslušalcem spregovoril na temo *Za kulisami tržaške krize 1945*. Dr. Biber je podal sliko odnosov med zaveznicami samimi ter med leti in Jugoslavijo ob koncu druge svetovne vojne v zvezi s tržaškim vprašanjem. V zadnjih tednih vojne se je pričela prava tekma, kdo bo prišel s svojimi četami prvi v Trst. Britanci so že dalj časa zahtevali zavezniško izkrcanje v

Istri, a niso dobili podpore pri ameriških zaveznikih. Cilj je bil doseči čimveč ozemlja in zajeziti sovjetsko prodiranje z vzhoda, katerega predstraža je bila Titova jugoslovanska vojska. Vendar, je dejal dr. Biber, si zaveznic niso želeli vojaškega spopada z jugoslovanskimi četami.

Pri svojem izvajanju je predavatelj citiral kopico dokumentov, ki jih je imel možnost pregledati v raznih arhivih. Pri tem je dejal, da je tržaška kriza leta 1945 odprla vrsto vprašanj, o katerih do tedaj ni še nihče razpravljal.

EKONOMSKI KROŽEK SE PREDSTAVLJA

Ekonomski krožek se predstavlja kot novoustanovljeno društvo, ki združuje slovenske zamejske študente vseh ekonomsko usmerjenih fakultet v Trstu in ima kot glavni namen osveščati člane na poslovno-gospodarskem področju. Delovanje krožka zaobjema bodisi obiske gospodarskih objektov v bližnji okolici in po Sloveniji kot srečanja s podjetniki in javnimi upravitelji. Med izpeljane pobude štejemo tudi obisk tovarne avtomobilskih gum Sava v Kranju, obisk farmacevtske tovarne Krka v Novem mestu in obisk zadrufne kleti v Števerjanu.

Posebna zasluga za rojstvo Ekonomskega krožka gre brez dvoma Slovenskemu deželnemu zavodu za poklicno izobraževanje ter našima mentorjema Branku Jazbecu in Davidu Slobcu, ki so privabili univerzitetne študente k združitvi v krožek in spodbudili k pozornejši obravnavi za-

mejske in slovenske gospodarske stvarnosti. Tudi s finančnega in organizacijskega vidika je bila njihova prisotnost neprecenljive vrednosti.

V okviru letošnjega nadaljnega delovanja smo sklenili, da bi izvedli več obiskov in poučnih izletov. Med projekte smo tako vključili obisk tovarnega postajališča pri Fernetičih, pristanišča Trst, tovarne Illycaffè in pivovarne Laško. V sodelovanju s SDZPI in s posredovanjem Branka Jazbeca smo si zamislili tudi srečanje s tržaškim županom; slovenskim višješolskim ravnateljem pa smo se že ponudili za informativno srečanje z maturanti, da bi jim lahko v razgovoru nudili čimveč informacij glede izbire tehniško-gospodarsko usmerjenega univerzitetnega študija. Poleg teh pobud si postavljamo kot cilj povezavo in izmenjavo izkušenj z ostalimi mladinskimi društvi.

Kdor si torej želi informacij in izkušenj na ravni, ki presegajo golo univerzitetno izobraževanje, se lahko kadarkoli obrne do članov društva, ki presedijo večji del dneva prav v knjižnici.

PESEM MLADIH 1996

PETJE UTRJUJE ZNAČAJ IN KREPI DUHOVNO RAST

Tržaški Kulturni dom so v nedeljo, 24. t.m., napolnili številni mladi pevci, njihovi starši in sorodniki, ki so se udeležili 26. izvedbe revije otroških in mladinskih pevskih zborov Pesem mladih 1996. Priredila jo je Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

Taka množična udeležba potrjuje, da je zborovstvo v širšem pomenu besede, kot je v uvodnem nagovoru povedala Olga Tavčar, še vedno najbolj množična dejavnost pri nas, čeprav se v zadnjih letih vedno manj otrok ukvarja s petjem, glasbo in kulturo nasploh (z izjemo športa). Olga Tavčar se je vprašala, kako to, da današnji najstniki ne kažejo več veselja do petja, čeprav mnogim vzgojiteljem ni vseeno do tega. Pri tem je poudarila pomembnost zborovskega petja pri utr-

Revije se je udeležilo veliko mladih pevcev

jevanju značaja in krepitvi duhovne rasti. Morda bi se morali zgledovati po naših športnih delavcih, ki v svoja društva vabijo vedno mlajše otroke. Omenila je tudi pomen glasbene vzgoje na šolah, sodelovanje med šolami in glasbenimi ustanovami ter pomen, ki ga nekatera društva dajejo zborom, tudi otroškim in mladinskim.

Sporod revije, ki sta ga

povezovala napovedovalca Marjanka Ban in Mitja Gombač, je oblikovalo 14 otroških in mladinskih zborov: v prvem delu so nastopili naslednji otroški pevski zbori: Fran Venturini od Domja, Ladjica iz Devina, Vesela pomlad z Opčin, Slomšek iz Bazovice, Vigred iz Šempolaja, Zvonček z Repentabra ter zbor osnovnih šol Bazoviški junaki iz Rojana in Josip Ribičič od Sv. Jakoba. V

drugem delu so nastopili OPZ osnovne šole Fran Milčinski s Katinare, Kresnice od Sv. Ivana, mladinski zbor in dekliska skupina Vesela pomlad z Opčin, MIPZ z Vrha sv. Mihaela in MIPZ osnovne šole iz Ajdovščine (zadnja dva zbora sta nastopila kot gosti). Skupno pesem Naj zapojemo veselo je ob spremljavi instrumentalne skupine iz Rojana vodila Giorgina Pisani; avtor besedila je Saša Martelanc, za glasbo pa je poskrbel Matija Tomc.

Vzdušje v dvorani Kulturnega doma je bilo ob nastopu vseh zborov res prijetno, pa tudi slovesno, saj so v drugem delu revije predstavniki Zveze kulturnih organizacij Slovenije podelili Gallusovo listino dirigentu in glasbenemu pedagogu Francu Pohajaču, ki od vsega začetka vodi zbor Vesela pomlad z Opčin. To je zares zaslužena nagrada za dolgoletni trud, ki ga je slavjenec vložil v glasbeno delovanje. I.Ž.

OBVESTILA

TRST. Slovensko dobrodelno društvo bo podelilo **Flajbanove štipendije in podpore** za akademsko leto 1995/96 v petek, 29. t.m., ob 18. uri na sedežu v ul. Mazzini 46-1. nadstropje.

REPENTABOR. SZSO Trst vabi v petek, 5. aprila, na **tradicionalni križev pot.** Zbiranje ob 20. uri pri restavraciji Furlan.

TRST. SKD Barkovlje prireja v nedeljo, 31. marca, ob 17.30 na sedežu TPK Sirena **Praznik pomladi.** Nastopili bodo gospa Andreja Krvina, ki bo spregovorila o lectu, butarah in pisanicah, učenci šole Finžgar z lutkovno igrico o Muci copatarici in vokalna skupina Resonet, ki jo vodi Aleksandra Pertot.

MAČKOLJE. PD Mačkole vabi na ogled Nušičeve igre **Žalujoci ostali** v izvedbi dramske skupine PD Štandrež, v nedeljo, 31.3. 1996, ob 18. uri v Srenjski hiši. Vabljeni!

TRST. Mesečna maša za edinost bo na veliki ponedeljek, 1.4., v Marijinem domu v ul. Risorta ob 17.30 (po legalni uri). Vabi ACM.

RICMANJE. Dokumentarni film Maša za Lojzeta Bratuža se bo predvajal na cvetno nedeljo, 31. marca, ob 16. uri, v Baragovem domu, kjer je še odprta razstava **Naše stare fotografije.**

DEVIN. Otroški zbor Ladjica, vrtec in OŠ Josip

Jurčič iz Devina vabijo na **dan staršev**, ki bo v soboto, 30. marca, ob 19. uri na sedežu devinskih zborov.

TRST. Vpis na enodnevno **romanje na Trsat** 25. aprila je možen tudi v Knjigarni Fortunato in v večernih urah na tel. št. 040-220332.

SSG-TRST. B.Kreft - Krajski komedijanti, r. Z. Šedlbauer: 29.3. ob 10. uri izven abonmaja; 2.4. ob 10. uri izven abonmaja in ob 16. uri abonma red H; 3.4. ob 10. uri izven abonmaja in 4.4. ob 10. uri izven abonmaja.

DAROVİ

Za obnovitev notranjosti cerkve na Vinjem vrhu v spomin na Jožeta Peterlina: Norma in Janko Jež 50.000.

Za misijone: Marija in Magda Slama 200.000.

Za lačne po svetu: Robert in Magda 100.000.

Za cerkev v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000; obiskovalci Marijine hiše v Trstu 300.000; Marčela Vatovac, Ricmanje, 50.000; družina Žuljan-Romano, Ricmanje, 50.000.

Za kapelo sv. Bogdana-Leopolda Mandiča pri Domju: Amelija in Leopold Pangos, Trst, 50.000.

Za zgoniško cerkev: ob krstu Gregorja Skupka starši 100.000 lir, druž. Skupek 100.000 lir.

Za begunske otroke v Ajdovščini: N.N. 200.000 lir.

ZVOK TISOČERIH NIANŠ NA ČRNO-BELIH TIPKAH

Sklad Mitja Čuk je priredil v petek, 23. marca, v Prosvetnem domu na Opčinah dobrodelni koncert, na katerem je nastopil pianist Miran Devetak. Upravičeno lahko trdimo, da je tudi tokrat mladi Goričan presenetil poslušalce, ki so od koncerta odnesli več, kot so si lahko pričakovali.

Tehnično in interpretativno zahtevno Prokofievovo tristavno četrto sonato v c-molu je podal odločno in s posebno občutljivostjo za raznolikost razpoloženj. To, da je našel pravi ton za vsako nianso - od zasanjane lirčnosti do razigrane in kontrastne agresivnosti - kaže na njegovo solidno dozorevanje,

predvsem pa prihaja na dan lastnost Miranovega temperamenta, ki je bila doslej manj izrazita: strasten in odločen prijem.

V francoskem delu koncerta je z interpretacijo Faurejeve *Barkarole* pokazal, da se zna prilagoditi drugačnim stilom in barvam. Izstopalo je predvsem prelivanje različnih nians v frazi. Tudi Debussyjeva *L'isle joyeuse*, ki sodi med težja pianistična dela, je v svoji razkošnosti in oblikovni dovršenosti izzvenela bolj zrelo kot oktobra v Kopru, ko se je Miran Devetak predstavil z recitalom v priredbi Glasbene mladine.

V drugem delu koncerta smo prisluhnili sedmim Rahmaninovim preludijem

FOTO KROJKA

iz opusa 23, ki jih je izvajalec podal enega za drugim kot v enoviti celoti. Posrečena izbira. Pianistova tenkočutna in obenem prodorna izpovedna moč je z lirčno spevnostjo res prevzela občinstvo. Rahmaninov je bil sam izreden pianist, zato so njegove no-

te vsakemu pianistu izziv, da podoživi njihovo tehnično zahtevnost in vanje vdihne lastno izpoved. Preludiji so lepi, bogati, po vsebini in ritmu različni; označuje jih toplina in barvna zvočnost, po katerih se prepozna glasba ruskega mojstra. Nekateri so bolj meditativni, druge označuje markantnejši značaj, vsak izmed njih zahteva drugačen prijem. Temu primerno je zagnani izvajalec z vsakim preludijem podal različno občutje.

Občinstvo je ostalo presenečeno nad tem, da je lahko prišlo iz neprimerne klavirja v Prosvetnem domu toliko čiste in doživite glasbe, ki se je dotaknila src.

Ob koncu naj gre hvaležna misel na Sklad Mitja Čuk, na njegovo dragoceno prisotnost in nepotrebno socialno vlogo.

D.H.I.

Občni zbor SP

V petek, 22. t.m., je bil v Peterlinovi dvorani v Trstu redni občni zbor Slovenske prosvete. Po poročilu predsednika Marija Maverja o delovanju SP v pretekli sezoni so udeleženci odobrili obračun za leto 1995 in proračun za 1996. Na volitvah je bil za predsednika potrjen Marij Maver in tudi v odboru ni prišlo do pomembnejših zamenjav. V SP sta vstopili dve novi društvi: SKD Igo Gruden iz Nabrežine in ŠKD Ce-rovlje-Mavhinje. Več o občnem zboru v naslednji številki.

Nedelja - glavna pošta je odprta

V Trstu in številnih italijanskih mestih bo glavna pošta odslej odprta tudi ob nedeljah. Vsedržavna poštna uprava je začela izvajati načrt o razširitvi storitev. Poštni uradi bodo odprti ob nedeljah od 8.30 do 19. ure. Zaenkrat so predvideni sprejem tekočih računov, priporočenih in zavarovanih pisem ter brzojav, prodaja znamk in telefonskih kartic. Odprta bo tudi menjalnica.

V Boljuncu večer s P. Parovelom

V četrtek, 14. t.m., je bil v Mladinskem domu v Boljuncu dobro obiskan večer s publicistom Paolom Parovelom, ki je predaval o nasilni spremembi slovenskih priimkov na Primorskem v obdobju fašizma. Predstavljena je bila tudi njegova knjiga *L'identità cancellata* (v pripravi so slovenski, hrvaški in angleški prevodi). Predavatelj je osvetlil kriterije, po katerih so oblasti spreminjale slovenske in hrvaške priimke ter imena krajev. Sledila je živahna razprava. Gosta je na začetku predstavil urednik Mladike Marij Maver, ki je ob priložnosti poklonil knjižnici Mladinskega doma knjige Monumenta frisingensia, Repentabor in italijanski prevod Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske.

UTRINKI

TA SMRT - V RAJSKI VRT!

8. julija 1944 zvečer. Z nami! In peljali so očeta, dve sestri in brata po vipavskih poteh do gozda pri Branici. Sestro Angelo so pretepali in nezavestno vrgli v jarek. Marico so dvakrat ustrelili. Po prvem strelu je rekla: "Jezus, to je zate!" Očeta so potolkli s puškinim kopitom. Malega Martina so ustrelili. Devet mesecev so ležali v gozdu.

Kaj so naredili? Bili so versko in narodno zavedni, poučeni, zlasti v katoliški veri. "Pod parolo narodnoosvobodilnega boja se skriva brezbožni komunizem, ki hoče na oblast." To je bil leta 1943 smrtni greh! A bila je strašna resnica, ki so jo potem vsi okušali celih 50 let.

Po devetih mesecih smo jih našli, odkopali, na gnojnem vozu prepeljali skozi Šmarje, Ustje in Žablje v Šturje. V veličastnem pogrebu skozi Ajdovščino se je vipavsko ljudstvo zahvalilo za junaško smrt ter se še bolj oklenilo vere in narodne zavesti.

(B+B)

Večer domače kulturne ustvarjalnosti

Tako je KD Igo Gruden iz Nabrežine poimenovalo proslavo, ki so jo nabrežinski kulturni delavci organizirali ob Dnevu slov. kulture v nedeljo, 17. t.m., in s tem hoteli poudariti, da je prosvetno udejstvovanje za našo narodnostno skupnost tudi danes temeljne, življenjske važnosti. Na nedeljski proslavi je bilo posebno mesto dodeljeno govorniku dr. Dragu Legiši. Njegove misli o slovenstvu, ki naj prežema naš civilizacijski, kulturni in jezikovni razvoj, njegova skrb za navzven odprto, evropsko, a hkrati žlahtno slovensko identiteto slehernega posameznika in celotne narodnostne skupnosti so vse zbrane globoko presunile. Večer so oblikovali tudi ženski in moški zbor Igo Gruden, ki ju vodi Bojana Kralj, ter vokalnoinstrumentalna skupina Nomos. Razveseljivo je dejstvo, da so večer obogatili tudi dijaki srednje šole Igo Gruden, ki so pod mentorstvom Vere Caharija podali Prešemovo Lepo Vido. M. LAPORNIK

KAKO INVESTIRATI DANES?

Dr. Stojan Pahor

- INVESTICIJSKI SKLADI
- HRANILNA PISMA
- "SICAV" ZA NALOŽBE V SVETOVNA GOSPODARSKA ŽARIŠČA
- ŽIVLJENJSKA IN VSE DRUGE OBLIKE ZAVAROVANJ

TRST, Foro Ulpiano 3, tel. 040/371019, fax 040/369863

PODELILI NAGRADE SREČKA KOSOVELA V VEČNAMENSKEM SREDIŠČU

JURIJ PALJK

Jolka Milič in Ivo Svetina

V petek, 22. marca, je bila v občinski sejni dvorani v Ronkah velika in prijetna slovesnost, na kateri so prvič podelili nagrado Srečka Kosovela za prevajalce literarnih del iz slovenskega jezika v italijanščino. Javno večnamensko kulturno središče na Tržiškem iz Ronk je namreč pred časom objavilo razpis, ki ga je poimenovalo po kraškem pesniku Srečku Kosovelu, za prevod proznih in pesniških del iz slovenščine v italijanščino. Hvalevredna pobuda, ki so jo zmogli le ronški kulturni zanesenjaki obeh narodnosti, saj kaj takega žal ni mogoče ne v Trstu in tudi ne v Gorici, kjer Slovence gledajo bolj po strani, pa če to priznamo ali ne. Zato menim, da je pobuda večnamenskega kulturnega središča iz Ronk več kot hvalevredna in spodbudna za bodočnost, saj bodo organizatorji skušali prirediti natečaj vsaka tri leta in v času, ko ne bo nagrade, bodo nagrajena literarna dela poskušali tudi objaviti in posredovati na italijanski knjižni trg.

Komisijo nagrade Srečka Kosovela so sestavljali dr. Marjeta Kranner, univ. prof. Marija Pirjevec, prof. Marjan Vončina, univ. prof. Jan Zoltan in predsednik javnega večnamenskega kulturnega središča iz Ronk Tiziano Pizzamiglio.

Večer je uvedla duša

večnamenskega kulturnega središča, knjižničarka in znana slovenska kulturna delavka iz Laškega Aleksandra Devetak, ki je povedala, da so z natečajem zelo zadovoljni, saj so prejeli okrog šestdeset prevodov iz slovenščine, kar je za prvi natečaj več kot vzpodbudno.

Sledila je objava rezultatov natečaja. Prvo nagrado za prevod literature za otroke in mladino je prejela Tržačanka Patrizia Vascotto za prevod pravljic Marka Kravosa. Za poezijo so podelili dve prvi nagradi, in sicer Darii Betocchi iz Trsta, ki je prevedla zbirko Miroslava Košute *Odseljeni čas*, in danes že legendarni prevajalki in publicistki Jolki Milič iz Sežane, ki je prevedla zbirko pesnika Iva Svetine z naslovom *Botticelli*. Prvo nagrado za prevod proznega dela je prejela prof. Ezio Martin iz Pinerola pri Turinu za prevod knjige *Nekropola*, ki jo je napisal Boris Pahor.

Povedati moramo, da je

komisija omenila še prevode Marije Kacin, ki je v italijanščino prelila Pahorjevo *Vilo ob jezeru*, Marije Luise Cenda Klinc, ki je prevedla novele Borisa Pangerca; za poezijo je komisija izrecno omenila Ireno Pahor iz Trsta, ki je prevedla zbirko poezij *Kadar ljubimo* Neže Maurer; Goričan dr. Mirko Špacapan pa je prejela diplomu za prevod pesmi Franceta Balantiča. Mihaela Kavčič iz Logatca v Sloveniji je prejela priznanje za prevod pripovedi Marjete Novak *Mama gre trikrat okrog sveta*, Mara Černic iz Gorice pa za pravljico Polonke Kovač *Pet kužkov išče pravega*.

Večer je bil zelo prijeten tudi zaradi prisotnosti večine avtorjev in njihovih prevajalcev. Popostrili so ga igralci gledališke skupine *Teatro giovani* iz Gorice in Luiza Gergolet ter Jan Leopoli; prvi so brali italijanske prevode, slovenska igralca pa sta podajala nagrajene slovenske pesmi in odlomke iz literarnih del.

Pisatelj Boris Pahor je prevzel nagrado za prevajalca Ezia Martina, ker le-ta ni mogel priti na slovesnost. Ob tem je Pahor dejal, da je vesel nagrade predvsem zaradi vse slovenske literature; obenem je obžaloval, da njegova knjiga *Nekropola*, ki je uspešno izšla že v francoskem in angleškem jeziku ter v esperantu, ne najde založnika v Italiji. Hudomušna prevajalka Jolka Milič je vsakemu članu komisije podarila žvečilni gumi, ker da z Ivom Svetino nista našla rož od Sežane do Ronk. Patrizia Vascotto se je zahvalila za nagrado in povedala, da je najbolj vesela ob dejstvu, da je prvo nagrado prejel prevod Pahorjeve knjige *Nekropola*.

Slovesnost v Ronkah se je končala z obljubo organizatorja, da se čez tri leta spet vidimo. Medtem bodo nagrajena dela poskušali tudi objaviti, tako da bodo novi slovenski avtorji prisotni na italijanskem knjižnem trgu. Med številnimi pozdravi gostov je gotovo najbolj odmeval pozdrav prof. Tomaža Pavšiča, slovenskega konzula iz Trsta, ki si je zaželel, da bi bilo v zamejstvu takih pobud veliko več, saj so edino take pobude protistrup nestrpnosti in predvsem nepoznavanju soseda Slovenca. Pohvalil je še organizatorje nagrade Srečka Kosovela in dejal, da je vesel, da je zrasla ravno v Laškem, kjer od nekoč živijo z ramo ob rami in v sožitju Bizjaki, Slovenci, Furlani in Italijani.

Predavanje dr. Ščuke v Sovodnjah

V kulturnem domu v Sovodnjah je bilo 21. marca zelo zanimivo predavanje na temo *Kolikšna je nevarnost alkohola in mamil za našo mladino*. Predavanje sta organizirala Društvo krvodajalcev iz Sovodenj in Sklad Mitja Čuk. Predaval je pediater in psihoterapevt dr. Viljem Ščuka, ki je povedal, da so najbolj nevarna mamila na Slovenskem alkoholne pijače in tobak; v podkrepitev te trditve je navedel podatke o umrlih za alkoholom in tobakom. Nadalje je dr. Ščuka predaval o vseh vrstah mamil in med drugim tudi omenil zasvojenost z igrami na srečo itd. Sledila je obširna razprava, med katero je dr. Ščuka delil nasvete in ne samo odgovore. Podčrtal je, da je za normalen razvoj mladostnika najbolj pomembno domače okolje. Ob koncu večera se je predsednik društva krvodajalcev Branko Černic zahvalil dr. Ščuki in si zaželel, da bi imeli v Sovodnjah zdravo mladino. — RD

KD Danica praznovalo 50-letnico

V nedeljo, 17. marca, se je z mimohodom godbe na pihala Kras iz Doberdoba začela na Vrhu sv. Mihaela osrednja slovesnost ob 50-letnici KD Danica.

Slavje na Vrhu je potekalo v treh večerih, tako so že 9. marca peli pevci MePZ Vrh sv. Mihaela ob otvoritvi razstave o petdesetletnem delovanju društva. 15. marca pa so imeli na Vrhu sv. Mihaela recital z naslovom *Pred petdesetimi leti*, ki so ga priredili člani mladinskega odseka KD Danica. Ta večer so prepevali pevci mešanega pevskega zbora Jezero iz Doberdoba in Sovodnjska dekleta. V nedeljo pa je bila na Vrhu osrednja prireditev. Po obhodu godbe po vasi so pri spomeniku padlim borcem položili venec; tu je govoril predsednik VZPI-ANPI Franc Grilj, pel pa je zbor Otona Župančiča. V prostorih društva Danica so mladi najprej podali kratek oris nastanka kulturnega društva Danica, predsednik društva Boris Frandolič pa je podčrtal pomen podpore društvu ob 50-letnici. Društvo so pozdravili Leopold Devetak v imenu gosposdarske zadruge, Rudi Pavšič v imenu ZSKD, sovodnjski župan Igor Petejan in predstavniki društev iz Gabrij, Rupe, Peči, Doberdoba, Štandreža in predstavniki jamarjev društva Kraški krti. Trinajstim prvim ustanovnim članom društva Danica in nekaterim odbornikom društva so podelili priznanja, posebna priznanja pa so prejeli tudi vsi bivši predsedniki društva. Nato je nastopil mešani pevski zbor Oton Župančič iz Štandreža. Sledila je velika družabnost. — R. DEVETAK

Nov grob

V sredo, 20. marca, smo položili k večnemu počitku mehanika v pokoju Božidarja Gorjana. Doma je bil iz številne verne družine na Solkanskem polju pri Gorici. Že mlad je postal mehanik in mnogo let imel delavnico v ulici Locchi. Odlikovala ga je izredna ustrežljivost do vseh, ki so se k njemu zatekali po pomoč. Umrl je v novi bolnišnici usmiljenih bratov in tudi pogreb je bil v tamkajšnji kapeli. Vodil ga je slovenski dušni pastir g. Cvetko Žbogar, pogrebno sveto mašo pa je imel dr. Franc Močnik, prijatelj njegovih pokojnih staršev.

Vsej družini, posebej še njegovi hčerki Klari, profesorici na slovenski šoli, in nečaku senatorju Darku Bratini iskreno sožalje, pokojnemu pa večni pokoj. — M

Občni zbor ZSKP

V ponedeljek, 25. marca, je bil v komorni dvorani Katoliškega doma občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Daljše poročilo o obračunu leta in načrtih za prihodnost bomo objavili po Veliki noči. —

	TRGOVINE OBUTVE
	Ul. Raštel 19 Tel. 531884 Fax 534470
KOSIČ GORICA	
*** KDOR OB NAKUPU PREDSTAVI TA IZREZEK, IMA 10 % POPUSTA. TA UGODNOST VELJA DO 31. JULIJA. Pričakujemo Vas!	

ŠTANDREŽ / ZCPZ KONCERT POSTNIH PESMI

Združenje cerkvenih pevskih zborov v Gorici prireja vsako leto poleg Male Cecilijanke in božičnega koncerta tudi koncert zborovskih pesmi z določeno versko-liturgično vsebino. Na vrsti so Marijine pesmi, pesmi raznih dob cerkvenega leta itd. Tako so zadnjo nedeljo v župnijski cerkvi v Štandrežu trije zbori predstavili naše postne pesmi.

V začetku je domači župnik g. Karlo Bolčina povedal nekaj misli o pomenu postnega časa. Zatem je Jan Leopoli prebral nekaj odlomkov iz *Križevega pota* Ljubke Šorli. Nato so nastopili trije zbori in podali lep in primeren izbor postnih pesmi slovenskih skladateljev. Prvi je nastopil mešani pevski zbor Štandrež, ki ga vodi Tiziana Zavadlav, pesmi pa je pri orglah spremljala Valentina

Pavio. Zbor je zapel Železnikovo skladbo *Kalvarija o gora sveta*, nato Tomčev *Trnje venec* in še Vodopivčevo *Pod oljkami*. Sledil je mešani pevski zbor Rupa-Peč, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, in zapel štiri pesmi. To so bile srednjeveška v priredbi Br. Šček *Mati žalostna*, nato Premlova *Na Golgoti*, Pavčičeva *Angelski zbori* in A.T. *Oh kje od tod*. Program je sklenil mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana, ki ga vodi Bogdan Kralj. Pri orglah je spremljal Herman Srebernič. Zbor je zapel Vodopivčevo *Pod oljkami*,

Mavovo *Zemlja in nebo žaluje*, Levičnikovo *Zadnje večerje* in Sattnerjevo *Pesem žalno poje*.

Vsi nastopajoči zbori so program primerno in globoko občuteno podali. Postne pesmi so že same po sebi izraz duhovne zbranosti in resnobe. To zgovorno kaže glasbena govorica teh skladb, ki sodijo med najlepše stvaritve slovenske nabožne liturgične glasbe. Zato je prav, da naši zbori to gojijo ne le za liturgično rabo, ampak tudi kot umetniški užitek v koncertni obliki. — A.B.

GOSTILNA VID PRIMOŽIČ pri Pavlinu zaprto ob petkih GORICA- Drevored 20. Septembra 138, tel. 82117

IZDELKI IZ KOVANEGA ŽELEZA - VRATA - OGRAJE RADISLAV LEOPOLI GORICA - Ul. Brigata Pavia 46 - tel. 0481- 531941

KOMEL, SPOMINSKI KONCERT

DANIJELO DEVETAK

Lani je Zveza slovenske katoliške prosvete izdala spominsko zbirko zborovskih pesmi *Zelen je log* ob 120-letnici rojstva in 35-letnici smrti Emila Komela, skladatelja, pedagoga in publicista, ki je 60 let deloval v goriškem kulturnem prostoru. V nedeljo, 31. marca, bo ob 16.30 v cerkvi sv. Ignacija na Travniku slovesen spominski koncert, v katerega je SCGV E. Komel vložil dosti truda. Zborovodju Hilariju Lavrenčiču smo postavili nekaj vprašanj.

Katere skladbe boste izvajali?

Začeli bomo z *Misso pro defunctis*, ki po vojni še ni bila izvajana. Gre za enoglasno petje s skoraj gregorijanskim koncem. Melodije imajo globoke romantične prvine. *Vstajenje* je po mojem mnenju najboljša Komelova stvaritev. Napisana je bila na Bevkovo besedilo takoj po prvi vojni; zato se imenuje tudi *Pesem beguncev*. Prvič so jo izvedli l. 1922 v Trgovskem domu v Gorici. To so bila leta, ko so naši ljudje začeli dihati italijanski duh in se izseljevati... *Vstajenje* je osemglasna skladba, napisana po meri za Komelov zbor, ki je štel najmanj 60-

70 ljudi in je bil glasovno precej krepak. Vaje so bile za nas tudi zato težavne. Stilno se skladba uokvirja v zrelo romantiko. Razume se, da je avtor dobro poznal harmonijo in kompozicijski stavek. Čuti se, da je npr. Mendelsohna in Brahmsa precej poznal. Mislim, da te lepe, a težke skladbe po

drugi vojni še niso peli.

Kaj bi povedal o zboru?

Skupina je precej heterogena; gre za zbor, ki bo štel skoraj 40 ljudi. Nekateri glasovi so zelo dobro zastopani. Žal je bilo premalo časa za bolj poglobljeno delo. Lahko pa bo to odskočna deska za kaj drugega. Žalostno pa je, da je v zboru malo meščanov; najbolj so zastopane vasi Števerjan, Rupa, Doberdob, Vrtojba... Zahvaliti se moramo predvsem posameznikom, ki držijo pokonci podeželske zборе.

Kaj pa Trnjevenec?

To je cerkvena, lahkotnejša in tonalno čista skladba, precej dobro madrigalistično napisana. Ko-

mel je pisal - predvsem kasneje - veliko manj zahtevnih skladb za vsakdanjo uporabo, na nižji umetniški ravni tudi zato, ker so se po l. 1930 razmere spremenile in skupine porazgubile...

Z izbiro skladb smo hoteli ostati v postnem duhu tega časa. Gre za pot od trpljenja do vstajenja če ne naroda, vsaj skupine, ki je morala v begunstvo.

In orgelski del?

Dimitrij Rejc bo izvedel dve *Fugirani predigri*, preludija za orgle z okrnjenimi elementni fuge oz. "fughetto". Vmes bo 12 krajših, za Komela najbolj značilnih, preludijev. Z dobro orgelsko interpretacijo in registracijo lahko marsikaj povejo.

brala odlomek iz *Mesta v zalivu*, Maja Kragelj iz dela *Nesluteno vprašanje*, Ingrid Komjanc iz *Parnik trobi nji*, Tea Sinigoj iz *Tržaškega mozaika*, Nataša Gorjup iz *Odišje ob jamboru* in Dario Bertinazzi iz *Slovenske svatbe*. Zatem je baročni kvartet klasičnega liceja zaigral Telemannov kvartet v F-duru (Ana Černic, Peter Gus, Matija Faganel in David Bandelli).

Po uvodu je stopil na oder gost-pisatelj. Pisatelj je odgovarjal na številna vprašanja, ki so mu jih postavljali dijaki, pri tem pa je tudi svoje odgovore razširil in nam povedal še mnogo več od tega, kar smo vprašali. Tematika taborišč, medvojnih dogodkov, današnja mladina - vse to in še kaj

drugega je našlo tu svoj prostor. Prof. Pahor je prikazal svojo življenjsko, zlasti literarno pot in tudi svoje poglede na različne stvarnosti današnje dobe. Posebno pomembna je bila npr. misel o današnji mladini, v katero pisatelj upa in vidi v njej našo bodočnost.

Prireditve se je končala s pesmijo *Škerjanček poje* v izvedbi zboru pedagoškega liceja. Pisatelju in vsem nastopajočim pa se je lepo zahvalila ravnateljica prof. Majda Šfiligoj Corsi. Vsi smo se nato zbrali na prijetni zakuski.

Dijaki pedagoškega liceja se pisatelju-gostu prav lepo zahvaljujemo, prav tako tudi vsem, ki so nam pomagali.

SVEŽA GOMILA

Na pokopališču v Štandreu so včeraj pospremili k večnemu počitku pokojno Katerino (Tinco) Devetak.

Rajna se je rodila pred 86 leti v Devetakovi družini v Štandreu, točneje 25.11.1909. Ker se je njeno rojstvo ujemalo z godom sv. Katarine Aleksandrijske, so ji pri krstu dali ime Katerina, ljubkovalno pa so jo imenovali Tinca.

Grenkobo življenja je občutila že v otroških letih, ko je morala z družino in nekaterimi sovaščani v begunstvo. Vipavska dolina ji je takrat postala zavetišče in jo varovala do leta 1918, ko se je vrnila na svoj dom. V domači vasi je vzljubila zemljo in jo obdelovala od rane mladosti. S pokojnim Leopoldom Pavlinom je leta 1939 ustanovila družino in

Tinca naj se srečna spočije v domači zemlji, ki jo je tako ljubila; njene sorodnike pa naj spremlja naše globoko krščansko sožalje.

KB

OBVESTILA

Za potovanje z Novim glasom na grške otoke (26.6.-3.7.) je na razpolago še nekaj mest.

KD Danica vabi na razstavo 50-letnice društva v prostorih športno-kulturnega centra do nedelje, 31.3. Med tednom od 19. do 21., v nedeljo tudi popoldne.

KD Sabotin gostuje 31. marca skupino Oder '90 z Bevkovo dramo *Krivda*. Bivša šola v Štavrnu ob 17. uri.

Kulturni dom, 31.3. ob 16.30 ponovitev predstave v furlanskem jeziku *Fru... cori pai ciampi* v izvedbi gledališke amaterske skupine Compagnia Filodrammatica di Borgo San Rocco.

GORICA, 1. aprila bo ob 20.30 v stolnici pevska vaja za vstajenjsko mašo.

Na upravi smo prejeli izplačilo poštne položnice za naročnino Novega glasa za leto 1996, na kateri ni bil naveden naslov naročnika. Položnica je bila izplačana na goriški pošti 7.3.1996. Prosimo, da nam zainteresirani naročnik čimprej javi svoje ime s poštnim potrdilom, da lahko uredimo njegovo naročnino.

Opravičujemo se, ker zaradi preobilice prispevkov nismo vsega objavili. Tudi **darove** bomo objavili drugič.

SOŽALJA

Predsedniku Zadruga Goriške Mohorjeve dr. **Damjanu Paulinu** izrekajo

uredništvo in uprava Novega glasa in Pastirčka ter Goriška Mohorjeva družba iskreno in globoko sožalje ob smrti ljubljene mame Tince.

Članice Zveze slovenske katoliške prosvete izrekajo svojemu predsedniku dr. **Damjanu Paulinu** in njegovim domačim iskreno sožalje ob izgubi drage mame.

Izrazom sožalja se pridružuje Slovenski center za glasbeno vzgojo E. Komel.

Ob izgubi drage mame Tince izreka **Damjanu Paulinu** in sorodnikom iskreno sožalje štandreaška sekcija Slovenske skupnosti.

Cerkveni pevski zbor Štandrež izreka svojemu članu **Damjanu Paulinu** globoko sožalje ob izgubi drage mame Katerine.

Prosvetno društvo Štandrež izreka svojemu dolgoletnemu predsedniku **Damjanu Paulinu** občuteno sožalje ob izgubi drage mame Tince.

Mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela izraža članoma **Manuelu in Loreni** iskreno sožalje ob izgubi drage prababice Jožete.

ČESTITKE

Na državnem tekmovalnem natečaju pokrajinske kuhinje v Bergamu sta naša slovenska rojaka **Mitja Prinčič** iz Jazbin in **Danijel Marušič** iz Sovodenj, ki obiskujeta kuhinjsko šolo Zavoda Stringher v Vidmu, za svojo kuhinjsko spretnost prejela prvo nagrado. Z njima se veselijo starši in vse sorodstvo.

DAN KULTURE NA PEDAGOŠKEM LICEJU

MATJAŽ PINTAR

V torek, 19. t.m., so dijaki pedagoškega liceja Gregorčič v sodelovanju z dijaki klasičnega liceja Trubar pripravili Prešernovo proslavo. V polnem auditoriju v šolskem centru je najprej zadel Premrlova *Zdravljica* iz mladih ust pevskega zboru našega zavoda pod vodstvom prof. Irene Pahor. Po himni je stopil na oder dijak Matjaž Pintar, ki je v uvodni besedi med drugim dejal:

Zavedati se moramo, da smo edini narod v Evropi ali celo na svetu, ki vsako leto časti kulturni dan in s tem tudi največjega predstavnika naše kulture. Tako nismo slišali, da bi Nemci proslavljali Goetheja, Italijani Danteja, Angleži Shakespeara ali Rusi, tako številen narod, svojega Dostojevskega. Edinole Slovenci z vsakoletnim podeljevanjem Prešernovih nagrad obnavljamo večdesetletno tradicijo, a ne samo to. V zamejstvu ni vasice ali celo še tako majhnega društva, da ne bi v zadnjem mesecu priredilo kulturnega večera. Zato se je zdelo tudi nam samoumevno, da smo dijaki s pomočjo profesorjev pripravili tako kulturno pri-

reditev. Praznovati dan kulture seveda ne pomeni spomniti se samo na našega Prešerna, pomeni ovrednotiti naše sodobnike, še živeče kulturnike, kot so npr. naši zamejski pisatelji in pesniki Alojz Rebula, Boris Pahor, Vinko Beličič, Miroslav Košuta in drugi, ali pa tako, da jih povabimo v našo sredo, preberemo njihova dela in s tem potrjujemo njihovo poslanstvo in cenimo njihovo ustvarjalno bogastvo. To si literarni ustvarjalci od nas tudi najbolj želijo, to je sprejetje in ovrednotenje njihovega dela v času, ko še ustvarjajo.

Naslednja točka je vsebovala recitacije iz del slovenskih pesnikov A. Gradnika in S. Kosovela. Pesmi so recitali Urška Leban, Nika Simoniti, Jasna Dovjak in Irena Bednarich. Nastop je popestril godalni kvartet, ki je zaigral odlomek iz Suite v G-duru Stanka Preka. Kvartet so sestavljali Irena Bednarich, Katerina Tomšič, Andrej Černic in Sandra Lombardi.

Gost prireditve je bil pisatelj Boris Pahor. Zato so dijaki prebrali nekaj odlomkov iz njegovih del. Barbara Jelen in Matjaž Pintar sta

TISKARNA - OFFSET

GRAFICA GORIZIANA

GORICA - Ul. Gregorčič 18 tel. 22116 - fax 22079

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE

PRIMORSKA POJE

Gorica, Kulturni dom
petek, 29. marca, ob 20.30.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO
VZGOJO EMIL KOMEL

"Glasba vedri duba in plemeniti srce"

EMIL KOMEL (1875-1960) SPOMINSKI KONCERT

Nastopajo:

Zbor Glasbenega ateljeja E. Komel,
Hilarij Lavrenčič-zborovodja,
Valentina Pavio-orgelska spremljava,
Dimitrij Rejc-orgle;
Ivo Cotič, Jan Leopoli, Ivan Žerjal-
recitatorji

Cerkev sv. Ignacija na Travniku v Gorici, nedelja,
31. marca 1996, ob 16.30.

MEŠANI PEVSKI ZBOR PODGORA

izvaja

DUHOVNI POSTNI KONCERT

v cerkvi sv. Justa mučenca v Podgori

v četrtek, 4. aprila 1996, ob 20.30 takoj po
sv. maši ob 19.30.

NE VEČ PREBIVALCI SLOVANSKEGA IZVORA

ERIKA JAZBAR

Mogoče se bo komu zdelo smešno poudarjati izid publikacije italijanskega notranjega ministrstva, ki govori o Slovencih v videmski pokrajini. Vendar spomnimo, da je do nedavnega veljala traza, ki je sicer temeljila na ustaljeni "nevednosti" (ali kaj podobnega), da na Videmskem živi le skupina slovansko govorečih italijanskih državljanov. Nič ponižujočega nazadnje, škoda le, da je bil glavni namen take "nevednosti" izbrisati ta del manjšine iz nikoli uresničene zaščitnega zakona za našo narodnostno skupnost.

Začnimo po vrsti. 12. marca je omenjeno ministrstvo predstavilo študijo o obmejnih področjih italijanske države (*Monitoraggio sulle zone di confine*), med katerimi je za nas zanimivo predvsem poglavje, ki govori o naši deželi. Ob

raznih ekonomsko-socialnih in drugih problemih naših krajev omenja poglavje tudi problem zakonske zaščite slovenske manjšinske narodnostne skupnosti na Videmskem. Slovencev na Videmskem je približno 35.000 (leta 1994 je isto ministrstvo v študiji o manjšinah v Italiji trdilo, da živi v tej pokrajini od 35.000 do 40.000 Slovencev) in so naseljeni v Nadiških in Terskih dolinah, v dolini Rezije in Idrije (Judrio). Drugo pomembno dolgo pričakovano novost predstavlja dejstvo, da v morebitnem vladnem osnutku naše zaščite ne bo kvalitativnih razlik do Slovencev, ki živijo v treh pokrajinah naše dežele. Ob omembi pomembnih formalnih novosti se moramo poglobiti v bistveno pomanjkanje omenjene publikacije, in sicer: zapostavljenost, ki so je bili deležni Slovenci na Videmskem, se je danes omejila le na Ka-

nalsko dolino. Te doline namreč študija ne omenja (čeprav štejejo za "slovensko" tudi dolino Idrije). Pri tem se nam poraja dvom, ali živijo na tem področju slovansko govoreči ljudje ali niti teh ni. Po drugi strani se nam poraja zanimanje, zakaj so po toliko desetletjih odpravili tako razlikovanje v naši manjšini. Ali so jih jezikoslovci, zgodovinarji, etnologi in razni raziskovalci končno prepričali? Ali ne gre glavna zasluga mogoče nam samim oz. Benečanom in njihovem prizadevnemu delu, življenju, prisotnosti, ponosu in visokemu številu otrok na dvojezičnih šolah oz. tečajih? Mar ne gre pri tem pomemben delež tudi novim občinskim upravam, ki dokazujejo ne le formalno podporo kulturno-družbenim delavcem in raznim načrtom oz. ustanovam? To naj bo v razmislek vsem tistim, ki se veselijo, da se je odnos republike Italije do slovenske manjšine spremenil!

PREŠERNOV DAN V NABORJETU

Z nekajtedensko zamudo poročamo o zadnji Prešernovi proslavi, ki so jo priredili Slovenci iz videmske pokrajine. Premaknimo se v Kanalsko dolino oz. v Naborjet, kjer je domače društvo Planika letos tretjič privabilo v Beneško palačo lepo število ljudi, ki si želijo predvsem utrditi in ohraniti, obenem pa tudi poudariti navezanost na lastno kulturno tradicijo. Večer je bil bogat in prijeten. Zvrstili so se pevski zbor, recital in priložnostni govor. V tem tradicionalnem okviru se je razvilo živo srečanje.

Nenazadnje velja poudariti tudi prisotnost pomembnih gostov iz obmejnega in manjšinskega prostora, od slovenskega konzula v Trstu Pelikana do sekretarja za Slovence po svetu dr. Petra Venclja, slovenskega senatorja Bratine ter drugih gostov iz Koroške in Slovenije.

Najlepša in najpristnejša točka proslave

je bil po mnenju sodelujočih Prešernov recital domačih otrok (kar 12 jih je bilo), ki sledijo enkrat tedensko privatnemu tečaju slovenskega jezika v Žabnicah in Ukvah (teh je približno 30). Živa beseda, ki prihaja iz ust mladega človeka, je namreč najlepši dokaz za vse tiste tudi prizadevne besede, ki jih poslušamo z govorniških odrov.

Program večera je bil nadvse bogat, saj smo ob recitalu lahko prisluhnili še mladinskemu pevskemu zboru Jubilate iz Kranjske gore, gledališki igralki Berti Bojeto ter operni pevki Mileni Morača, nagrajenki Prešernovega sklada za leto 1995. Ne gre spregledati slavnostnega govornika Rudija Bartalotha, tajnika domačega društva; v svojem posegu je poudaril predvsem težko zgodovinsko realnost Kanalske doline, prežeto z različnimi nacionalizmi. Izrazil je tudi ponos, da so se tamkajšnji Slovenci kljub vsemu narodno ohranili v svoji krajevni specifičnosti in da s svojimi prizadevanji dokazujejo željo po življenju in boljši prihodnosti.

E.J.

FOJBE IN POKOLI V ISTRI, DALMACIJI IN TRSTU

ZGODOVINA IN RESNICA - LE ENOSMERNNA?

MARINO QUALIZZA

V zadnjih tednih se veliko piše in govori o kraških breznicah, pokolih in izginotju več desetih tisočev Italijanov, ki naj bi jih v letih 1943-1947 pobili Jugoslavlani v Istri, Dalmaciji in Trstu. Pokoli so žal bili. Veliko ljudi je bilo usmrčenih. Nekateri izmed njih niso imeli nikake zveze z vojno in njenimi neusmiljenimi zakoni. Spričo ubojev seveda nihče ne more ostati neprizadet, ne glede na barvo ali stran, kateri so žrtve nasilja pripadale. Ali prav tu se zastavlja vprašanje in stvari postajajo resne. Če je res, da so žrtve žrtve, tedaj niso dopustna razlikovanja med žrtvijo in žrtvijo. Če bi tako ravnali, bi tedaj delili žrtve med bolj in manj vredne. Sodne pobude, ki jih je italijansko sodstvo nedavno sprožilo, so postale za mnoge Italijane priložnost, da se lahko imajo za razsodnike zgodovine in delivce patentov zločinskih, a le v eno smer, pa čeprav večina tistih malo ali skoraj ničesar ne ve o Trstu, Istri, Dalmaciji in niti ne o Sloveniji in Hrvaški, da o bivši Jugoslaviji sploh ne govorimo.

Ne bi radi razpravljali o številu pobitih v tistih tragičnih letih; pa ne zato, ker bi ga ne marali poznati, marveč zato, ker bi radi vedeli, koliko žrtev je točno bilo. Številke, ki nam jih nudijo časopisi in zainteresirani ne zaradi resnice,

marveč da se poveča enosmerna obsodba, nimajo podlage, oz. se njihova osnova napihuje, da se spodbudi in poveča zgražanje. Prepustimo torej odgovornim obeh strani, da se resno lotijo tega bolečega raziskovanja. Mi pa, tako Italijani kot Slovenci (Jugoslavlani itak ni več), ker smo sami "prizadete stranke," ne pozabimo na nekatera osnovna in temeljna dejstva.

Tragedija, ki je zaznamovala leta 1943-1945, ni nastala zaradi nenadnega izbruha nerazsodnega in neutemeljenega sovraštva do Italijanov, ker so pač Italijani. Porodila se je iz dejstva, da je italijanska vojska z vso spremljajočo opremo zasedla Jugoslavijo in si priključila polovico Slovenije ter iz ljubljanskega območja ustanovila ljubljansko "italijansko provinco". To se je dogajalo v neprav davnem letu 1941. Hotel sem bežno preveriti pri mladih ljudeh med 20. in 30. letom starosti, ali vedo, da je Italija zasedla Jugoslavijo in si priključila ozemlja, ki so pripadala jugoslovanskemu kraljestvu. Nihče ni o tem ničesar vedel. Skoraj vsi pa so vedeli, da so bili Italijani izgnani iz Istre in Dalmacije. Še danes nihče ne ve, da so bila tudi v Furlaniji koncentracijska taborišča za Slovence, vendar vsi govorijo o fojbah. Menim, da ni dopustno zanikati neke resnice, da se poudari druga, čeprav to utegne ugajati tistim, ki bi

radi ohranili svojo delno resnico. Resnico moramo povedati v celoti, in ne zato, da bi pokazali, kdo je bil bolj nasilen in maščevalen, ali pa da bi opravičevali napad s prepričanjem, da so se Italijani skupaj z Nemci podali v Jugoslavijo, da bi jo civilizirali. Jasno je treba poudariti, da so šli kot osvobodilci in gospodovalci. To je neizpodbitno in neopravičljivo dejstvo. Oporekati in podvomiti pa smemo o dejstvu oz. upravičenosti, da bi Titova vojska lahko zasedla Furlanijo tja do Tilmonta in še dlje. Tudi ne gre pozabiti, da je bila Titova vojska na strani zavznikov, Italijani pa na zgrešeni strani Nemcev. Vendar so to le ugotovitve in pri tem ne smemo obstati, kajti nujno potrebno je, da ustvarimo novo miselnost, ki naj temelji na miru in pomirjanju. To pa pomeni, da si moramo prizadevati, da ustvarimo in utemeljimo mir, da se zločini, na katere nas fojbe in drugi grobovi spominjajo, več ne ponovijo. Samo po tej poti lahko pridemo do novosti in bomo preseglji miselnost, ki ohranja spomin na pokole, da se lahko maščuje in poudarja svojo resno in ideološko večvrednost. Za takšne stvari ne sme več biti mesta. Samo volja po srečevanju in sodelovanju lahko omogoči jasnejšo prihodnost.

(Iz Foibe ed eccidi in Istria, Dalmazia e Trieste - Storia e verità - a senso unico? Prevedel O. Simčič)

Zdi se, da se še dalje ohranjajo pri življenju napačne informacije o Slovencih tako v Trstu kot v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Značilen primer za takšno stanje je sporočilo, v katerem se tajnik gibanja *Movimento giovani per Trieste* (Gibanje mladih za Trst) norčuje iz slovenskega tv-dnevnikarja RAI. Predstavlja si, da je zelo gledan, čeprav je "število njegovih gledalcev neobstoječe" (prav tako!).

Toda Slovenci prav gotovo obstajajo (tako v Trstu kot na Goriškem in v Benečiji). Večina je ponosna na svojo narodnost, nekateri pa po mnogih desetletjih asimilacije pa kljub temu še ohranjajo spomin na svoje korenine.

Med same očete ustanovitelje Liste za Trst (ki ji pripada omenjeni *Movimento giovani*), spada tudi Manlio Cecovini, odvetnik in pisatelj, prej tudi župan Trsta in evropski parlamentarec. Njegovi predniki izhajajo iz prijaznega naselja Čehovini v dolini Branice, nedaleč od Štanjela. Med njimi se je odlikoval zlasti Andrej Čehovin, častnik v vojski maršala Radetskega, ki je v zmagovitem pohodu v Italijo 1848-49 prejel zdaleč največ odlikovanj. Z enim samim zamahom *čarobne palice* (ali natančneje: s kraljevim odlokotom) je *barbarsko* ime Čehovini postalo najbolj pristno italijansko Cecovini...

Vendar mimo posameznega primera obstaja tudi stvarnost, ki je na noben način ni mogoče ponarediti; še ljudsko štetje leta 1910 je pokazalo, kakšno je bilo etnično stanje v Jadranskem primorju: na območju Trsta je takrat

SLOVENSKE TV-DNEVNIK RAI: "TAKO JE GOVORIL ZARATHUSTR..."

SERGIO PIPAN

živelo 118.355 Italijanov, državljanov Avstro-ogrškega cesarstva (52% prebivalstva) in 58.247 Slovencev (25%), ki so predstavljali 13% prebivalstva v mestnem središču, 48% v predmestjih in skoraj 90% v okolici. V Gorici je bilo kakih 15 tisoč Italijanov (54%), 10 tisoč Slovencev (36%), v Beneški Sloveniji, kjer so Nadiške doline zgodovinsko, kulturno in jezikovno jedro, pa je bilo leta 1914 kar 52.003 Slovenci, kot navaja italijanski statistični letopis.

Slovensko prebivalstvo v Trstu, Jadranskem primorju in v Benečiji je postalo predmet načrtnega preganjanja: Savojska in fašistična Italija je programirala njegovo uničenje s prepovedjo jezika, kulture in narodnosti. Zato so ti ljudje poiskali osnovne pogoje za preživetje drugod po svetu. Šlo je za gnotne, a tudi duhovne in kulturne pogoje. Skoraj 70 tisoč Slovencev in Hrvatov se je izselilo v Kraljevino SHS (ustanovljeno leta 1918), drugih 30 tisoč je odšlo v Južno Ameriko in 5 tisoč v druge evropske države.

Danes računamo, da je Slovencev v deželi Furlaniji-Juljski krajini okrog 100 tisoč: kakih 50 tisoč v tržaški pokrajini, skoraj 30 tisoč v videmski in kakih 18 tisoč v goriški pokrajini (gre za podatke, ki jih je leta 1985 objavil

Slovenski raziskovalni inštitut). V enem zadnjih poročil notranjega ministrstva (*Osrednji urad za obmejna območja*) beremo, da je v naši deželi od 71 do 90 tisoč Slovencev. Ta uradni podatek, ki so ga navedle italijanske oblasti, se veliko ne razlikuje od pravkar navedene ocene SLORI-ja.

Slovenci torej obstajajo (ne gre torej za "absolutno nepomembno število"!); Slovenci torej gotovo z zanimanjem gledajo deželni tv-dnevnik v svojem jeziku, povsod tam pač, kjer se takšen dnevnik lahko gleda. Res pa je, da so Slovenci v videmski pokrajini v tem pogledu diskriminirani, ker tega dnevnika zaenkrat še ne morejo gledati. Zaradi tega bi seveda želeli, da se čimprej odpravi huda pomanjkljivost v javnem obveščanju. A kaj hočemo, direktor deželnih poročil Vigorelli (ki ga, v ostalem, naslavljaja z reko "Tako je govoril Zarathustra", po simfonini pesnitvi Richarda Straussa) namerava baje prihodnji teden začeti oddajati - v veselje ljudi v Beneški Sloveniji - tv-dnevnik v... nemščini. Dnevnik pripravlja sedež južnotirolske RAI v Bocnu.

STOPNJEVANJE KAMPANJE V SLOVENIJI

SPET UPANJE OB BLIŽNJEM PODPISU SPORAZUMA O PRIDRUŽITVI EVROPSKI UNIJI

PREMIEROV OPTIMIZEM

Sedanje politično vzdušje vsebuje mešanico dogodkov in ocen, ki so težko razpoznavni. Ponavljajo se trditve o hitrem gospodarskem in družbenem razvoju Slovenije, kar naj

bi tudi omogočilo hitrejšo uveljavljanje naše države na mednarodnem prizorišču. Takšen optimizem najbolj širiti stranki sedanje vladne koalicije LDS in Slovenskih krščanskih demokratov. Širjenju samozavesti in optimizma je očitno namenjena tudi knjiga dr. Janeza Drnovške *Moja resnica*. V njej opisuje dogodke, pri katerih je sodeloval ali odločal pri raznih funkcijah, ki jih je opravljal. Nemara bo v njej odgovoril tudi na očitke, da je kot predsednik predsedstva bivše države sprejel nekaj odločitev, ki naj bi podaljšale tedanji režim, s čimer naj bi škodil tudi Sloveniji. Drnovšek poudarja, da so ga pri političnem delovanju in odločitvah v dosedanji karieri usmerjali in vodili "žilavost in jeza, znanje in upor, globoko razmišljanje, hitri posegi in neskončna vztrajnost."

Premier nekaj teh lastnosti in značajskih vrlin gotovo ima, toda pri sedanjem vodenju vlade mora upoštevati predvsem pragmatizem. Dr. Drnovšek je to potrdil z besedami, ki jih je izrekel v parlamentu, kjer je sodeloval v razpravi o primeru družbe za proizvodnjo avtomobilov in motorjev TAM v Mariboru. S to družbo že dolgo manipulirajo razne politične stranke, vmes pa so jo posamezni politiki ali poslovniki dobredno oropali oziroma okradli, zaradi česar je prihodnost TAM-a zelo negotova. Ko je utemeljeval stališča vlade in jih poskušal zagovarjati, je tudi dejal, "da vnaprejšnje nezaupanje in lov na čarovnice lahko vodita v totalen kaos in propad države."

ŠE O DIVJI PRIVATIZACIJI

V Sloveniji se dogajajo stvari, ki so v nasprotju z obstoječim pravnim redom, normami in pravili, ki veljajo v drugih demokra-

tičnih državah, ter v hudem nasprotju s sedanjimi in dolgoročnimi interesi naše države. Javnost je nezadovoljna in nestrpna, ker nihče ne ukrepa proti povzročiteljem afer, krivic in tudi ne proti tistim skupinam in posameznikom v naši državi, ki so se materialno okoristili v okviru t.i. "divje privatizacije", to je preobrazbe družbene imovine v premoženje z znanim lastnikom. Sodišča o malverzijah in tatvinah molče in se izgovarjajo, da so takšne kršitve zakonov težko dokazljive; v pravosodju o "divjih privatizacijah" tudi nimajo dovolj znanja in izkušenj; pa tudi zakonodaja naj bi bila pomanjkljiva.

Javnost, ki je ogorčena spričo hitre in neupravičene bogatitve posameznikov, torej nastajanja novega sloja "družbene smetane", bodo nemara delno utišali oziroma potolažili z bližnjo razpravo v državnem zboru o škodljivosti prodaje tovarne celuloze in papirja v Vidmu-Krškem. Slednja naj bi bila vredna vsaj 165 milijonov nemških mark, na stečajni obravnavi pa so družbo nekemu češkemu poslovnemu prodali za okoli 35 milijonov mark.

DROBNE VESTI

Stanje političnih in demokratičnih odnosov in pravic se seveda kaže tudi v raznih dogodkih in podrobnostih. Omenjamo stavko zdravnikov in zobozdravnikov, ki pa ni deležna odobranja in podpore celotne javnosti. Neugodno odmeva primer treh časnikarjev dnevnika *Slovenec*, ki so bili suspendirani z dela, ker naj bi prekršili določila kolektivne pogodbe. Svoje prispevke so namreč objavljali tudi v drugih javnih občilih, kar naj bi bilo povezano s sedanjo predvolilno kampanjo v Sloveniji.

Suspens treh časnikarjev, ki so jim na silo preprečili vstop v zgradbo uredništva, kaže, da se kriza vodenja in odnosov v tem časniku pogloblja. Etično in moralno sporen je primer gospe Vide Čadonič-Špelič, glavne tajnice Slovenskih krščanskih demokratov, ki so ji po preteku porodniškega dopusta preprečili vrnitev na delo oziroma ponoven prevzem funkcije. Za njene pravice se je v posebni izjavi zavzelo 10 poslank državnega zbora iz raznih strank; omenjeni primer z vrha Slovenskih krščanskih demokratov pa ima gotovo tudi politične razsežnosti.

JA V EVROPO?

Medtem se je spet okrepilo upanje v skorajšnji podpis sporazuma o pridružitvi naše države Evropski uniji. Toda pogoj za to bo sprejem pogojev, ki jih postavlja Evropska unija in Italija, o katerih poteka razprava (tudi v okviru obravnavanja zunanje-politične strategije države) v državnem zboru. Sodeč po neki javnomnenjski raziskavi večina Slovencev soglašala s pridružitvijo Evropski uniji. Upanje v bližnji podpis pridružitve-

nega sporazuma vzbuja predvsem izjava nemškega zunanjega ministra Klausea Kinkelja, ki jo je dal po srečanju s slovenskim zunanjim ministrom Zoranom Thalerjem (na sliki). Nemški zunanji minister je namreč dejal, "da se v zvezi s slovenskim približevanjem Evropski uniji zdaj mora nekaj premakniti."

TUDI V NOVI GORICI REVEŽI IN LAČNI

Po trditvah, ki se pogosto pojavljajo v slovenski javnosti, naj bi bile življenjske razmere na območju Nove Gorice med najbolj ugodnimi v državi. Pri tem omenjajo razne podatke, denimo o tem, da v tem mestu ima avtomobil že enemu na vsake tri prebivalce. Blaginjo pa naj bi predvsem omogočale italijanske pokojnine, ki jih prejema nekaj tisoč ljudi, ter igralnice družbe HIT. Vendar stanje ni tako rožnato in brezskrbno, kot bi izhajalo iz uradnih zatrjevanj. O tem pričajo predvsem podatki o revežih in lačnih, ki smo jih dobili pri župniku župnije Kristusa Odrešenika v Novi Gorici Gašperju Rudolfu in pri Občinskem odboru Rdečega križa.

Gospod Gašper Rudolf je povedal, da iz skladišča človekoljubne organizacije s krščanskim navdihom Karitas, ki ima sedež v cerkveni zgradbi, vsak teden razdelijo okrog 30 paketov z živili. Gre predvsem za sladkor, olje, riž, moko, testenine in druga živila, ki jih prispevajo razni dobrotniki. Organizacija Karitas tako pomaga pri gmotnem vzdrževanju okoli 60 do 100 slovenskih družin, ki žive v revščini oziroma na t.i. družbenem obrobju. Občinski odbor Rdečega križa pa razdeljuje pakete s hrano okoli 220 družinam na območju Nove Gorice. Obe organizaciji, to je Karitas in Rdeči križ, pa na razne načine pomagata tudi beguncem iz Bosne in Hercegovine, ki še prebivajo na Goriškem.

GORIŠKI SEJEM - OBETAVNA NOVOST NA PRIMORSKEM

V Novi Gorici od
12. do 16. junija.
Razstavljalci bodo tudi
italijanski podjetniki in
obrniki.

Območna obrtna zbornica Nova Gorica organizira v sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica in podjetjem Meblo Nova Gorica *Goriški sejem*, ki bo od 12. do 16. junija 1996 v prostorih Mebla - Nova Gorica v Kromberku. Predsednica programskega sveta je Nelka Peloz z Mestne občine Nova Gorica, vodja projekta Goriški sejem pa Stane Črvič. Sicer pa je v programskem svetu okoli 20 članov, ki skrbijo za posamezna področja.

Na sejmu bodo predstavili vse vrste znanj, izdelkov, storitev goriških podjetnikov in obrtnikov ter ostalih iz drugih območij Slovenije ter inozemstva. Predvidena je zanimiva turistična ponudba, predstavitev kulinarike in vinogradništva itd. Obrtna zbornica Nova Gorica je pripravila številne aktivnosti, ki so v teku že več časa z namenom, da bi me-

stu Novi Gorici ponudili kakovosten sejem z mednarodno udeležbo, ki bo prilagojen potrebam kraja. Na osnovi kratkih analiz in anket v goriškem gospodarstvu se je pokazal interes obrtnikov in podjetnikov za organizacijo omejenega sejma.

Zanimive bodo tudi obsejemske prireditve, med katere prištevamo kulturno-zabavne priložnosti z različnih področij. Predvidena so nekatera strokovna srečanja in predavanja.

Kljub temu da Nova Gorica še nima tradicije za sejemske prireditve niti specializiranega strokovnega kadra, predvidevamo, da bo začetek Goriškega sejma uspešen. Na osnovi dosedanjih evidenc o zainteresiranih razstavljalcih menimo, da bo razstavni prostor že v letošnjem aprilu razprodan; med razstavljalci pa bodo tudi italijanski podjetniki in obrtniki.

O podrobnostih bomo naše bralce sproti obveščali.

Slovenske poštne znamke z idrijsko čipko

Nekdanji rudnik živega srebra in čipke, ki jih po nekaterih virih izdelujejo že 300 let, še zmeraj širijo sloves Idrije po vsem svetu. Pošta Slovenije bo motive z idrijskimi čipkami kmalu upodobila na novih znamkah, ki bodo predstavljene ne samo Sloveniji in Evropi, temveč vsemu svetu. Tudi po zaslugi predsednika Filatelističnega društva v Idriji Nikolaja Jereba bo celotna nova izdaja rednih poštne znamk posvečena oziroma namenjena zgolj idrijski čipki. Predvidoma bo to 10 nominal v paru, kar bi pomenilo 20 znamk. To bo zdaleč največja in najbolj imenitna serija znamk z motivom čipke na svetu. In vse bodo iz enega kraja, iz Idrije. Svetu bosta torej prikazani stoletna dediščina spretnih idrijskih klekljaric in sedanja zavzetost za oživljanje in ohranjanje te idrijske umetnosti.

Izbiri motivov čipk, ki bodo upodobljene na znamkah, je z občutkom za vizuelno učinkovitost in avtohtonost čipk hkrati pripravila etnologinja in ravnateljica Mestnega muzeja v Idriji Ivana Leskovec. Oblika in velikost znamk bosta ustrezali evropskim normativom. Napis Idrijska čipka - tudi v angleščini - bo v zaščitnem tisku. Znamke bodo predvidoma izšle v mesecu aprilu letos. Medtem so v Palači narodov v Ženevi odprli razstavo idrijskih čipk. M.

Prodaja Novega glasa v Novi Gorici:

TRGOVINA IN STORITVE (Market Solkan, Nova Gorica), TRGOVINA IN STORITVE (Delpinova 22, Nova Gorica), TRGOVINA IN STORITVE (Vipavska cesta 10, Nova Gorica), DELO - PRODAJA D.D. (Erjavčeva ulica, Nova Gorica), DELO - PRODAJA D.D. (Rejčeva ulica, Nova Gorica), DELO - PRODAJA D.D. (Cankarjeva, Nova Gorica).

SEKRETAR DR. VENCELJ PRI KMETIH

V četrtek, 21. marca, je bil državni sekretar za Slovenijo po svetu dr. Peter Vencelj s sodelavcem Rudijem Merljakom na obisku pri slovenskih kmetih v zamejstvu. Bila sta gosta Kmečke zveze. Najprej so si ogledali zadružni hlev Dolga Krona v dolinski občini, zadružno mlekarico na

Colu, na Goriškem pa vinarsko zadrugo Brda in ob tem tudi nekaj zasebnih ali družinskih kmetij na Tržaškem in Goriškem. Dr. Vencelj je v razgovoru za radijski Kmetijski tednik izjavil, da je šlo za njegov prvi obisk v zamejstvu, ki je bil v celoti posvečen kmetijstvu. Pristavil je, kako obžaluje, da urad, ki ga vodi, ni bil že prej pooblaščen, da spremlja

tudi stanje gospodarstva slovenske manjšine, saj se še zlasti v zadnjih časih kaže, da je manjšina pod udarom tudi na tem področju.

V razgovoru z vodstvom tržaške in goriške Kmečke zveze sta bila gosta iz Slovenije seznanjena s stanjem kmetijstva tudi v luči širših problemov te panoge v Italiji in Evropi.

NOV PRAVILNIK ZA VINA S KONTROLIRANIM POREKLOM KRAS

Konzorcij za zaščito kontroliranega porekla vin KRAS je pripravil popravke v pravilniku za pridelovanje tega vina. Kot je poudaril direktor urada za zaščito vin pri italijanskem ministrstvu za kmetijstvo dr. Francesca Adinolfi po javni avdiciji, ki so jo 20. t.m. priredili na Proseku, da bi proučili popravke, so predlagana do-

polnila dokaz, da je doživelo vinogradništvo v tem okolišju v zadnjih desetih letih, odkar je bil sprejet prvi pravilnik, kvaliteten razvoj in da je prav ta razvoj razlog, da je treba obstoječi pravilnik razširiti in posodobiti.

V novem pravilniku so razširili na enajst število sort, ki bodo odslej lahko dajale grozdje za vina z za-

ščitenim poreklom KRAS. Ob klasičnih, t.i. mednarodnih sortah, bo v novem pravilniku tudi domača, avtohtona sorta vitovska, ob teranu in malvaziji seveda. Važno pa je, da novi pravilnik predvideva zaščiteno poreklo tudi za vino z oznako "belo", se pravi za vino, ki ga dobimo iz različnih sort grozdja, kar je za Kras vsekakor tipično. Glavni namen pravilnika je zajamčiti čim večjo kakovost kraških vin.

MANAGEMENT IN RAZVOJ - MER 96

Od 9. do 11. maja bo potekalo v Kongresnem centru GH Emona v Bernardinu v Portorožu mednarodno znanstveno posvetovanje *Management in razvoj*. Glavni organizator posvetovanja je mariborska univerza - Ekonomsko-poslovna fakulteta (njihov inštitut za podjetništvo in management malih podjetij), soorganizator pa je Gospodarska univerza Dunaj. Na posvetovanju bo aktivno sodelovalo okoli 100 mednarodno priznanih strokovnjakov podjetniškega raz-

voja z uspešnih tradicionalnih šol podjetništva in managementa. Na vabilo organizatorjev so se odzvali z več kot 50 univerz, akademij in inštitutov. Konferenčno delo bo potekalo plenarno in sekcijsko ter se nadaljevalo z organiziranimi sprejemi in srečanji. Glavni organizator posvetovanja je prof. dr. Janko Belak z EPF Maribor, ki je že v letu 1994 izredno uspešno soorganiziral podobno posvetovanje. Tovrstna mednarodna znanstvena posvetovanja zahtevajo veliko angažiranja in finančnih sredstev. Predvideno posve-

tovanje neposredno sofinancirata Generalna direkcija za ekonomske in finančne zadeve Evropske unije ter Ministrstvo za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Kljub temu bo potrebno plačilo kotizacije v znesku 68.000 SIT; na osnovi tega je možna udeležba na vseh simpozijih konferencah ter prejem zbornika vseh vnaprej prijavljenih in v programu uvrščenih referatov ter udeležba na družabnih srečanjih v okviru posvetovanja.

Prijave za mednarodno posvetovanje sprejema *Ekonomsko-poslovna fakulteta v Mariboru - MER 96, Razlagova ulica 20, 2000 Maribor*.

Prepovedan uvoz mesa iz Velike Britanije

Zaradi tako imenovanih "norih krav" je pristojna komisija Evropske zveze prepovedala uvoz mesa iz Velike Britanije v države članice Evropske zveze. Anglija je zaradi tega pred pravo gospodarsko katastrofo.

Socialna renta

Zadnja pokojninska reforma je s 1. januarjem 1996 spremenila socialno pokojnino v socialno rento. Ta socialna renta znaša za leto 1996 6.240.000 lir, to je 480.000 lir mesečno za 13 mesecev. Pravico do te rente imajo italijanski državljani, ki živijo na italijanskem ozemlju in so dopolnili 65 let starosti. Poleg tega njihovi osebni dohodki ne smejo presegati 6.240.000 lir letno, če niso poročeni. Če so dohodki nižji od navedene vsote, bo upokojenec prejel sorazmerno rento. Poročeni prosilec rente ne sme presegati dohodkov skupaj z zakonom 12.480.000 lir (dvakratna vsota letne socialne rente). Pri tem ne pridejo v poštev dohodki hiše, v kateri prosilec živi. Trenutno ostanejo v

veljavi vse tiste socialne pokojnine, ki jih je ustanova INPS priznala italijanskim državljanom pred 31.12.1995. Novo socialno rento imajo pravico prejemati samo tisti, ki vložijo prošnjo na ustanovo INPS po 1. januarju 1996. E.Ž.

Občni zbor goriške Kmečke zveze

Na praznik sv. Jožefa je imela Kmečka zveza za Goriško svoj občni zbor, ki je bil še zlasti uglašen na preustroj te kmetijske stanovske organizacije na deželni ravni. V tem smislu se je zavzel dolgoletni zaslužni predsednik Avgust Štekar.

Na občnem zboru so postavili temelje za prenovo delovanja pod novoizvoljenim odborom, ki ga sestavljajo Ivan Humar (predsednik), Stanko Radikon (podpredsednik), Niko Bensa (podpredsednik), Fabjan Korsič (tajnik) in Marko Klanjšček (blagajnik). Pogovarjali so se tudi o tem, da bi ta kmetijska stanovska organizacija zagotavljala kakovosten servis in dobila deželno razsežnost ter tako povezala Goriško, Tržaško in Beneško Slovenijo.

MOČ ZDRAVILNIH RASTLIN

JELENA STEFANČIČ

Kamilica (*Matricaria chamomilla L.*)

OZEBLINE

Ozeblino zdravimo tako, da ozeble dele telesa kopamo 30 minut v vroči vodi, v kateri smo kuhali hrastovo lubje. Na pet litrov vode vzamemo tri pesti lubja. Po kopeli namažemo ozeblino z medom in jih ovijemo s flanelasto krpo.

Lahko uporabimo tudi surovo čebulo, ki jo drobno narežemo, posolimo z morsko soljo in jo pustimo nekaj ur, da se izloči sok. Ozeble dele telesa najprej okopamo v topli vodi, nato jih namažemo s čebuljim sokom.

Dobro zdravilo proti ozeblinam je tudi svež limonin sok in pravi čebelji med. Čez dan namažemo ozeblino z limoninim sokom, zvečer pa jih namažemo z medom in toplo ovijemo.

ČEZMerno POTENJE

Najbolj znano domače zdravilo zoper čezmerno potenje je čaj iz žajblja. Ščep drobno narezanih listov polijemo s skodelico vrele vode in pustimo v pokriti posodi, da se ohladi. Poparek popijemo zvečer pred spanjem.

POTENJE NOG

Če se nam noge preveč potijo, jih kopamo v odcedku hrastovega lubja. Dobro pest lubja kuhamo do deset minut v petih litrih vode. Noge si namakamo v topli kopeli in obrišemo s staro brisačo ali krpo.

ČAJ ZA POTENJE

Vroč čaj iz lipovega cvetja je že dolgo znano domače sredstvo za potenje. Za skodelico čaja vzamemo dva ščepa cvetov in jih poparimo z vrelo vodo, pustimo malo stati, nato sladkamo z medom ali žganim sladkorjem.

Priporočljiva je tudi mešanica iz bezgovih cvetov, lipovih cvetov in kamilic, vsakega enako. Dva ščepa mešanice polijemo s skodelico vrele vode in pustimo malo stati v pokriti posodi. Pijemo vroč čaj.

PREBAVNE MOTNJE

Prebavne motnje odpravljamo z znano grenčico, encijanom. Vzamemo košček drobno narezane korenine in jo čez noč namakamo v skodelici prekuhane hladne vode. Zjutraj izvleček precedimo in ga popijemo v treh obrokih na dan, pol ure pred jedjo.

Znana je uporaba borovnic pri motnjah v prebavi, ki jo povzročijo preobilna ali pokvarjena hrana, posebno pri otrocih. Najboljše, da si pomagamo s svežimi ali suhimi borovnicami, iz katerih si skuhamo čaj ali pa jih žvečimo suhe.

Črna redkvice je znana kot dober in okusen sadež, ki nam pride posebno prav v zgodnji pomladi, ko se nam prebava zaradi enolične zimske prehrane rada poleni. Pri prebavnih težavah nam nekaj rezin črne redkvice hitro izboljša prebavo.

DALJE

ŠČEP LJUBEZNI TUDI V LONEC

JELENA STEFANČIČ

Pri pečenju na žaru in ražnju prihaja vroč zrak navadno od ene strani. Med pečenjem na žaru leži meso na rešetki, pri ražnjih je nataktno na vodoravno os, ki jo vrtimo ročno ali avtomatično. Na tak način pečeno živilo ohrani svoj sok in ni mastno.

Pri praženju dobi živilo lepo rjavkasto barvo in prijeten vonj ter okus. Z maščobo pražimo čebulo, jetrca, meso, zelenjavo za juhe itd.

KAJ KUHATI?

Kaj skuhati, katere jedi izbirati in kako jih sestaviti v dnevne obroke: to so vprašanja, ki si jih mnoge gospodinje (ne samo one) stalno zastavljajo. Nanje ni lahko odgovoriti in marsikaj moramo vedeti, če se zavedamo, da je od pravega izbora jedi odvisna uravnoteženost hrane, s katero želimo obdržati družino pri zdravju in moči. Pri naših prehranskih navadah delimo dnevno hrano na več obrokov: zajtrk, kosilo, večerjo in ena ali dve malici.

Zajtrk je obrok, ki naj bi vseboval po nekaj vseh vrst snovi. Na splošno se zajtrku danes polaga premalo pozornosti, kar je seveda zgrešeno. Odrasli in otroci odhajajo na delo oz. v šolo ob zelo skromnem zajtrku, ki komaj dvigne med nočjo upadlo količino sladkorja v krvi na normalno. Takemu zajtrku seveda mora po nekaj urah slediti drugi zajtrk ali malica.

Kosilo ne sme biti preobilno in pretežno, da ne obremeni prebavnih organov.

Večerja mora biti lahka in pripravljena dovolj zgodaj, da ponoči ne obremeni želodca. Zelo priporočljive so mlečne jedi, jedi s skuto, razne solate, jedi s sadjem in zelenjavo.

Pravi čas za **malico** pa je takrat, ko po dveh, treh urah neprekinjenega dela občutimo, da pojenja delovna zagatnost, pešajo moči in se pojavlja občutek utrujenosti. Ni pa vseeno, kaj in koliko pojemo, da spet telesu vrnemo porabljen energijo. Jed ne sme biti preobilna in

težko prebavljiva, saj bi s tem dosegli prav nasprotno od tistega, kar želimo. Če je želodec preobremenjen, postanemo še bolj utrujeni in smo za nadaljnje delo slabo razpoloženi. Če hoče želodec prebaviti vso hrano, potrebuje za to več krvi, ki jo odtegne drugemu organu, posebno možganom. To pa povzroča lenobnost in zmanjša koncentracijo.

NAČRTOVANJE

Pri načrtovanju jedilnikov je treba upoštevati posebne zahteve posameznih družinskih članov (majhni otroci, stari ljudje, člani družine z dietetskimi omejitvami). Poleg tega moramo upoštevati tudi živila po sezoni zorenja, kar velja za zelenjavo in sadje; oboje moramo seveda izkoristiti v največji meri. Priporočljivo je, da se jedilniki v domačem gospodinstvu ne ponovijo prej kot v desetih dneh. S tem ne mislimo seveda na živila, ki jih rabimo vsak dan, kot so kruh, mleko, krompir in še druga.

DALJE

KOLIKO PRAHU DVIGA "ŽOGOBRČ"

ERIK DOLHAR

Da je nogomet v Italiji zdaleč najpopularnejši šport, je vsem jasno. Da imajo Italijani večkrat "glavo v nogometni žogi", je prav tako znano. Da pa lahko koncesija televizijskih in radijskih prenosov dvigne toliko prahu, si morda nismo pričakovali. Obnovimo na kratko, kaj se je pravzaprav zgodilo. Italijanska nogometna zveza je razpisala dražbo za koncesijo pravic nad nogometnimi tekmami. Najvišjo ponudbo je predložila dal florentinski podjetnik Cecchi Gori, medtem ko je RAI, ki je doslej imela absolutni monopol na tem področju, prišla le druga. To je pomenilo, da bi odslej neposredne dvoboje prenašale Cecchi Gorijske radiotelevizijske postaje, ne pa več RAI-jeve. Ta odločitev je povzročila najprej stavko športnih časnikov RAI-a, nato celo "revnih" profesionalnih nogometašev, ki prejemale vsako sezono težke milijarde. Da so se športni časnikarji državne radiotelevizijske ustanove zbal, da bodo izgubili svoje "drago pridobljene" stolčke, lahko razumemo. Stavka nogometašev pa je le dokazala, da zna Italija preživeti tudi nedeljo brez nogometa, in to z velikimi izgubami za nogometne stave, nad katerimi ima monopol CONI.

Nogometaši so, resnici na ljubo, stavkali iz drugačnih razlogov. Spor sta sprožila Juventusov as Gianluca Vialli (na sliki) in odv. Sergio Campana. Sindikat profesionalnih nogometašev v prvi vrsti zahteva ustanovitev sklada, ki naj bi nogometašem zagotavljal izplačilo v primeru zamenjave pristojbin. Z uveljavitvijo tega posebnega sklada bi zavarovali nogometaše pred številnimi nevarnostmi, kot npr. pred bankrotom društva. Sindikat zahteva tudi zase primerno zajamčeno prisotnost v zveznem svetu nogometne zveze. Campana je izjavil, da se tokrat ne nameravajo odreči postavljenim zahtevam in napoveduje stavko za 21. april.

Nazadnje je kot strela z jasnega prišla novica, da se je Cecchi Gori odpovedal pridobljenim pravicam in da bo zveza dodelila predvajanje tekem drugouvrščenim na dražbi - RAI-u. Toliko hrupa za nič, bi lahko rekli! Če to ni farsa!...

V evropskih pokalih so bile vse italijanske ekipe izločene razen Juventusa, ki bo v polfinalu igral z Nantesom.

KOŠARKA

JADRAN NI NAVDUŠIL, A VSEENO JE ZMAGAL

Kakšne konkretne možnosti še imate, da napredujete v višjo ligo?

V soboto je naša združena ekipa razveselila navijače z novo zmago v končni prvenstvu proti skromnemu Forliju; večina pa z igro ni bila navdušena. Če je med košarkarji kdo, ki ga je veselje gledati v akciji, je to nedvomno mladi **Jan Budin** (na sliki; Kroma), ki ima take atletske in tehnične sposobnosti, da je vedno zanimiv za gledalca. Prav njega smo vprašali za komentar tekme: "Tekma je po tehnični plati ena najslabših, kar smo jih letos videli v športni palači. V prvem polčasu smo igrali zaspano tudi mi, potem ko smo videli, da nasprotnik igra zelo počasi in nima nobene posebne vrline ne v napadu ne v obrambi. Morda smo zato vložili zelo malo energije, a smo vseeno zmagali. Bistveno je bilo prav to, da danes nismo imeli večjih problemov razen koncentracije."

Konkretnih možnosti je še precej, kajti če zmagamo na najtežji tekmi, to je v Bielli, proti zelo kvalitetni ekipi, tudi razlika v koših ne pomeni nič. Tudi če zmagamo le za eno točko, imamo potem z njimi tri dodatne tekme, od katerih bo zadnja na nevtralnem igrišču in bo odločala o napredovanju v B-1 ligo. Vsako tekmo moramo absolutno zmagati. Tudi tedaj, ko ekipa igra slabo kot danes, smo sposobni zmagati za 15 točk, zato možnosti še obstajajo in sploh nismo demoralizirani."

V C-2 ligi je slovenski derbi med goriškimi Domom in tržaško Cicibono osvojila Furlanova peterka z neverjetnim košem v zadnji sekundi srečanja iz sredine igrišča nepredvidljivo Tomšiča.

Končal se je tudi uradni del promocijskega prvenstva, v katerem bi se lahko naši postavi Brega in Poleta lahko rešili pred izpadom, če bo federacija res uvedla še končno prvenstvo, v kateri naj bi se štiri zadnje-uvrščene ekipe borile za vstop v play-off oz. pred izpadom v prvo divizijo.

ODBOJKA

OLYMPIA OSVOJILA ŽENSKI DERBI

Pretekli konec tedna je bil izredno uspešen za vrste goriške Olympie. Slavili so namreč tako fantje kot dekleta, eni in drugi v C-2 ligi. Dekleta so tudi v drugem letošnjem slovenskem derbiju v Nabrežini premagala domači Sokol, kateremu so Zottijeva in ostale prepustile le niz. Med najbolj "konkretnimi" na igrišču je bila tudi tokrat visoka Števerjanka **Hadrijana Nevenka Corsi**, ki je takole komentirala novi podvig:

"Tekma mi je bila všeč, saj je na igrišču vladalo lepo vzdušje med obema ekipama. Me smo imele nekoliko nihajočo igro, kar je tudi značilno za letošnje prvenstvo, v katerem nismo dosledne do konca. Mislim, da ima Sokol tudi dobro in hitro igro, saj nas je posebno na začetku kar prestrašil. Potem smo se malo zbrale in začele tudi mi uveljaviti našo igro na parketu. Počasi smo se bolj potrudile in tako prišle do zmage."

Kako to, da ste v zadnjih kolih vse manj motivirane, oz. da ste opustile sanje po napredovanju?

Verjetno so nas potrlji prvi porazi. Morda tudi vsaka izmed nas preveč prenaša svoje probleme na ekipo, tako da nismo bile dovolj značajno močne, da bi lahko zmagale.

Goričanke so tudi tokrat osvojile boj pri mreži

Kaj si še pričakujete do konca prvenstva?

Gremo na zmage. Sedaj bomo imele tudi težko nalogo proti prvouvrščenim, kot sta Tarcento in Martignacco, kar je dodatna spodbuda za zmago. Upam, da se bomo potrudile in še kaj pokazale proti prvim.

Kaj pa meni predsednik Sokola **Niko Pertot**?

"Šlo je po predvidevanjih. One so bile močnejše v bloku, kar se je pokazalo predvsem v prvem in v tistih setih, v katerih so zmagale. Mi smo v drugem setu bolj servirali in utegnili osvojiti set. Igrali smo, kot smo sposobni v tem trenutku. Dekleta niso preveč motivirana tudi zaradi položaja na lestvici. Dejstvo pa je, da si ne moremo privoščiti, da bi igrali take tekme. Naše so izgubile šele po štirih setih in tako dokazale, da jih ta tekma zanima. Po drugi strani smo teden prej bili v Martignaccu, kjer smo po dvaj-

setih minutah odpravili in se vrnil domov s porazom 3-0. V ekipi nekaj ne deluje..."

Veš, za kaj gre?

"Ne. Mislim samo, da so dekleta malo naveličana."

Preglejmo še stanje v ostalih ligah. **V B-2 ligi** so Valovci prekinili črno serijo in doma premagali šeststerko CUS Modena predvsem po zaslugi mladih, kot je Matej Černic.

V ženski C-1 ligi so Slogašice slavile s Codognejem kljub temu, da so že izgubljale z 2-0. Borovke so ponovno izgubile, tokrat na igrišču Battaglia, kar sploh ni novost.

V moški kokurenci sta Sloga in Soča igrali suvereno in gladko premagali Fosso', oz. Povoletto.

V C2-ligi so poleg Olympie, ki je poskrbela za pravi podvig proti Porcii, igrali še Borovci, ki so le po tie-breaku klonili Itelyiju. E.D.

29. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE GORIČANOM

ERVIN MEZGEC

V nedeljo so bile na Trbižu tradicionalne 29. zimske športne igre v organizaciji Slovenskega planinskega društva iz Trsta. Lepo število (skoraj 160) zamejskih smučarjev je merilo moči na progi C Prisnig. Lepo, toplo in sončno vreme je dalo vsem slutiti, da se letošnja smučarska sezona bliža h koncu. Športni boj se je bil v posameznih kategorijah. Na absolutni ženski lestvici je slavila Valentina Šuber (Brdina) pred Matejo Paulin (Devin) in Fjono Mezgec (Brdina). Med moškimi pa je zmagal

Kristjan Volpi (Brdina), ki je premagal Aljošo Paulina (Devin) ter klubskega tovariša Petra Ferlugo. Tržaško društvo je letos prvič pripravilo tekmovanje deskarjev (*snow board*); v tem športu so se na prva tri mesta uvrstili tekmovalci SPDG. Zmagal je Marko De Grassi. Tudi med društvi je slavilo goriško planinsko društvo, ki se je premočno uvrstilo na prvo mesto pred Brdino in Devinom. Skratka gre za lep vaški praznik, na katerem se ob koncu sezone naši smučarji pomerijo v svojem znanju.

VELIKONOČNI TEČAJ TURNEGA SMUČANJA SPDT

Smučarski odsek tržaškega Planinskega društva prireja med velikonočnimi prazniki tečaj turnega smučanja na Komni pod Triglavom in okrog tamkajšnje kočice. Turno smučanje je možno na okoliških dvatisočakah, razmere pa so baje optimalne, kakršnih ne pomnijo že desetletje. O tečaju nas je podrobneje seznanila organizatorica **Jasmin Rudež**:

"Tečaj bo potekal od 6. do 8.4. na Komni; udele-

ženci bodo prenočili v tamkajšnjem domu. V soboto bodo tečajniki prišli do Komne, kjer bodo vodiči najprej učili osnove turnega smučanja, hoje z derezami in ustavljanja s cepinom; v večernih urah pa bodo razna predavanja o plazovih. Na nedeljo in ponedeljek bosta na sporedu dve turi. Te so predvidene na Kal, Lanževico, Veliko babo, Bogatin in Mahavšček. Tečajniki morajo predvsem dobro obvladati alpsko smučanje; potrebna pa je turnosmučarska oprema. Vendar smo tečaj tako prilagodili, da se udeleženci lahko predstavijo tudi z alpsko opremo."

AMATERSKI NOGOMET

Zarja dosegla vrh lestvice

Nedvomno je novica tedna, da se je bazovska enajsterica povzpela na prvo mesto **prve amaterske lige**, kjer je nadomestila proseško Primorje, ki je tokrat izgubilo na igrišču Uninona 91. Vesna je doma premagala Medeuzzo.

V promocijski ligi je štandreška Juventina slavila, Sovodenjci pa so le izenačili. Že v prihodnjem kolu pa bo na sporedu pričakovani slovenski derbi za vrh lestvice Sovodnje-Juventina.

V drugi amaterski ligi je Primorec igral neodločeno s Campanellami.

V tretji ligi Kras melje nasprotnike in ohranja prvo mesto pred Bregom in Gajo, ki sta tokrat zmagala. Dolina je igrala neodločeno, v tej skupini pa bo v nedeljo derbi za drugo mesto med Bregom in Gajo. V goriški skupini je doberdobska Mladost po zmagi nad Beglianom ujela Torre na vrhu lestvice.

PRIMORSKI ŠPORT

Odbojarski pokal Kanalu

Po izidih preteklega tedna imajo na Primorskem največ razlogov za slavje v Kanalu. Odbojkarji Salonita so v soboto v Mariboru tudi v povratnem srečanju premagali Marles in tako osvojili letošnji slovenski pokal. Že teden dni slavijo tudi v Ajdovščini, saj se je Primorje prejšnjo sredo po zmagi v Celju uvrstilo v finale slovenskega nogometnega pokala, v nedeljo pa je na Skalni kleti Celjanom odčipnilo še prvenstveno točko. Novogoriški nogometaši so se v Belincih razšli z domačim moštvom brez zadetkov. Še so na vrhu lestvice, vendar se je njihova prednost pred Muro, ki je zmagala v Izoli, zmanjšala na štiri točke. Olimpija, ki je slavila v Prevaljah, zaostaja za osem točk; četrti pa je Rudar, ki je v Mariboru ugnal vijoličaste.

Od drugih primorskih ekip v ligaških tekmovanjih so ostali idrijski košarkarji v soboto doma praznih rok proti drugouvrščenemu Interjerju in so tako zdrsnili na četrto mesto. Prva je še naprej Olimpija, čeprav ji gre letos za nohte. V tekmovanju druge osmerice vodijo Sežanci, ki jim po zmagi nad Heliosom do vrnitve med najboljše manjka le še korak.

ZBORNIK "NA OBROBJU. ALI JE PRIMORSKA KLONILA?"

KNJIGA, KI SE JE NE MOREMO VESELITI

ALEŠ FIGELJ
goriški pokrajinski tajnik SSK

Ali je Primorska klonila?

Skoraj se ne rodi slovenska knjiga, ki je ne bi pozdravili, še zlasti če gre za delo, pri katerem so sodelovali zamejski avtorji. Žal pa tega ne moremo ponoviti o zborniku *Na obrobju. Ali je Primorska klonila?*, ki sta ga uredila Tomaž Dimic in Branko Jazbec, izdala pa založba Oko iz Nove Gorice in Primorski dnevnik oziroma Družba za založniške pobude iz Trsta. Knjiga je izšla pred nekaj tedni, vsaj v tem zapisu pa jo bomo presojali izključno v luči tega, kar v njej posredno ali neposredno zadeva Slovence v Italiji.

Zbornik se na prvi pogled predstavlja kot doprinos k osvetljevanju razmer, ki se pojavljajo na Primorskem po demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, in sicer na obeh straneh državne meje. V njem najdeš resne in zanimive prispevke avtorjev, kot so npr. Branko Marušič, prof. Marino Vertovec in številni drugi. Knjiga daje tudi videz pluralističnega miselnega napora, saj se pojavljajo imena različnih idejno-političnih usmeritev. Toda glavne teze, ki dajejo knjigi ton, so sporne.

Tako ima ob prebiranju zbornika človek vtis neke pretirane kritičnosti do mlade države Slovenije. Popolnoma jasno je, da se Republika Slovenija kot komaj rojena država nahaja sredi velikih težav in da dela tudi napake, pa naj bo na mednarodnem prizorišču ali v notranjepolitičnem življenju. Zlasti kar se slednjega tiče, so v knjigi izredno ostro ožigosane negativne plati t.i. strankarstva, in to do takšne mere, da je vsaj posredno postavljena pod vprašaj že sama demokracija, ki opredeljuje neodvisno Slovenijo, in da je v ozadju čutili nostalgijo za prejšnjim jugoslovanskim socialističnim režimom. Jasno je, da je takšno naziranje sporno in - vsaj za nas - docela nesprejemljivo.

Te pripombe zadevajo zbornik na splošno, se pravi njegovo temeljno naravnost, zadevajo pa tudi in še posebej nekatere prispevke v njem. Tu imamo v mislih npr. zapis Dušana Udoviča *Uvoz izvoz strankarskih ekscesov na relaciji maticazamejstvo*, ki je posvečen stranki Slovenske skupnosti oziroma v glavnem nekega njenemu dokumentu iz leta 1990, ki ga Udovič označuje kot *Osnutek notranjega delovnega dokumenta o odnosih SSK z matico in krovni organizacijama*. Mimogrede bi

se lahko vprašali, kako je Udovič do takšnega dokumenta sploh prišel, če pa je tako tajen; sicer pa v njem ni nič takšnega, kar ne bi SSK v različnih oblikah in večkratno tudi javno povedala. Gre za stališča, ki jih je mogoče brez težav tudi danes zagovarjati. Tako bo npr. Udoviču, kljub vsej dialektični spretnosti, težko uspelo koga zares prepričati, da ni res, da je bil del manjšine skoraj pol stoletja zapostavljen v odnosih z matično državo ali pa da je bila njegova stran vseskozi odločna zagovornica političnega pluralizma. Predvsem pa Udovič hote ali nehote daje vtis, da je le bilo boljše v časih socialistične Jugoslavije. To bi lahko razbrali že iz naslova njegovega prispevka, ki govori o strankarskih ekscesih po rojstvu neodvisne in demokracije Slovenije, pri čemer pa nikjer ne označuje za strankarski eksces ali kako drugače ožigosa dejstva, da je poprej skoraj pol stoletja vedrila in oblačila ena sama politična stranka v Sloveniji oziroma Jugoslaviji, ki je svoje enoumje grobo uveljavljala tudi v odnosih s slovenskimi manjšinami in še posebej s Slovenci v Italiji, in to s hudimi negativnimi posledicami, ki jih bomo verjetno še dolgo trpeli. Pomislimo le na razkosanost slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, h kateri je brez dvoma bistveno pripomogla socialistična Jugoslavija s svojim ideološkim odnosom do manjšin.

Posebej pa se velja dotakniti še nekega drugega prispevka v zborniku, in sicer zapisa Branka Jazbca z naslovom *Igra maticke z mišjo ali obračuna-*

vanje z gospodarsko družbo manjšine. Jazbec zagovarja v njem zelo hudo tezo, ki bi jo lahko takole strnili: za krizo tako imenovanega družbenega gospodarstva Slovencev v Italiji in še posebej za krizo Kmečke banke v Gorici ter Tržaške kreditne banke je odgovorna matična država, v njej pa še posebej predsednik SDSS Janez Janša in njegovi prijatelji v zamejstvu. Sredi tega Jazbečevega besedila je brez posebnih komentarjev objavljena slika Janeza Janše s predsednikom SSK Marjanom Trpinom in tajnikom SSK Martinom Brecljem. Raven pisanja tu tako globoko pade, da je s tem v veliki meri diskvalificirana celotna knjiga.

Ne glede na podlost v zvezi s sliko, ki bo najbrž zahtevala še posebno razčiščevanje, je treba povedati, da je Jazbečeva teza tako za lase privlečena, da se sama podre, kakor hitro jo malo resneje potipaš. Ni naša naloga in niti namen, da bi tu branili Janšo, ki pa mu je vsekakor težko naprtiti odgovornost npr. za to, da lani ni vstopila v lastništvo TKB banka LHB iz Frankfurt, ko pa je o tem odločala vlada, v kateri ne Janše ne njegove stranke ni bilo in v kateri sta imeli, kot znano, glavno besedo in tudi večino LDS in ZLSD.

A da ne bi bili preveč generični, pogledjmo nekoliko od bliže primer TKB, katere kriza je pravzaprav srž vseh hudih težav, v katere je zabredel celoten sistem t.i. družbenega gospodarstva Slovencev v Italiji. Pred nekaj dnevi so se delničarji te banke zbrali na občnem zboru in, kot smo brali v časopisju, so morali med drugim odobriti obračun za poslovno leto 1995, s katerim so

kulturne ustanove slovenske manjšine, ki so bile in so s tem sistemom tako ali drugače povezane.

No, in zdaj se z Brankom Jazbecem vprašajmo, kdo je za to odgovoren. Marsikaj bi zvedeli že s preprosto analizo kreditov TKB, ki so postali neizterljivi. V njih bomo zaman iskali sled kakega Janše, pač pa bomo takoj trčili npr. na prof. Quercija in na podobne gospode. A da ne bi bili pristranski, bomo glede odgovornosti za krizo TKB citirali kar najvišjega predstavnika slovenskega organiziranega gospodarstva v Italiji, in sicer predsednika Slovenskega deželnega gospodarskega združenja dr. Borisa Siega, ki je zdaj postal tudi predsednik TKB. Siega je na sestanku delničarjev TKB v petek, 15. marca, v Boljuncu v svojem uvodnem poročilu povedal, da je kriznemu stanju v banki botrovalo več faktorjev, med temi vsedrjavna kriza v bančnem sektorju, kriza na Balkanu in neugoden politični položaj slovenske manjšine v Italiji. "Vsi ti faktorji so imeli svojo vlogo, brez dvoma," je nada-

ljeval Siega. "Vendar ne moremo mimo dejstva, da je večina krivde internega značaja, da je direkcija vršila zgrešeno kreditno politiko s tako hudimi posledicami. Upravni in nadzorni organ pa nista v zadostni meri opravila svojih funkcij."

Spričo vsega tega, kaj naj rečemo o Jazbecu? Komentar prepuščamo kar vam. Gotovo pa Jazbec ni napravil lepe figure, kakor tudi ne tisti, ki ga navdihujejo in mogoče celo izrabljajo.

Zaradi navedenih in še drugih razlogov se knjige, ki je pravkar izšla, ne moremo veseliti. V njej je res več dobrih prispevkov, so pa tudi takšni, kot je ravno Jazbečev, ki mečejo slabo luč na celoten zbornik, saj ne prispevajo k razčiščevanju nastalega položaja, ampak ga skušajo celo zadimiti in zamegliti. Pri sestavljanju nemogočih alibijev pa tudi neodgovorno napadajo in blatijo druge, kar lahko samo poslabša odnose znotraj manjšine in s tem oteži reševanje hudih odprtih problemov. Škoda!

100let
VIPAVA
1894

OBIŠČITE NAS V VIPAVSKEM HRAMU!

Svetišče vipavskega vina je VIPAVSKI HRAM. Slika prikazuje notranjost objekta, v katerem je tudi restavracija.

Vanjo radi pribajajo skupine in posamezniki tudi iz Italije.